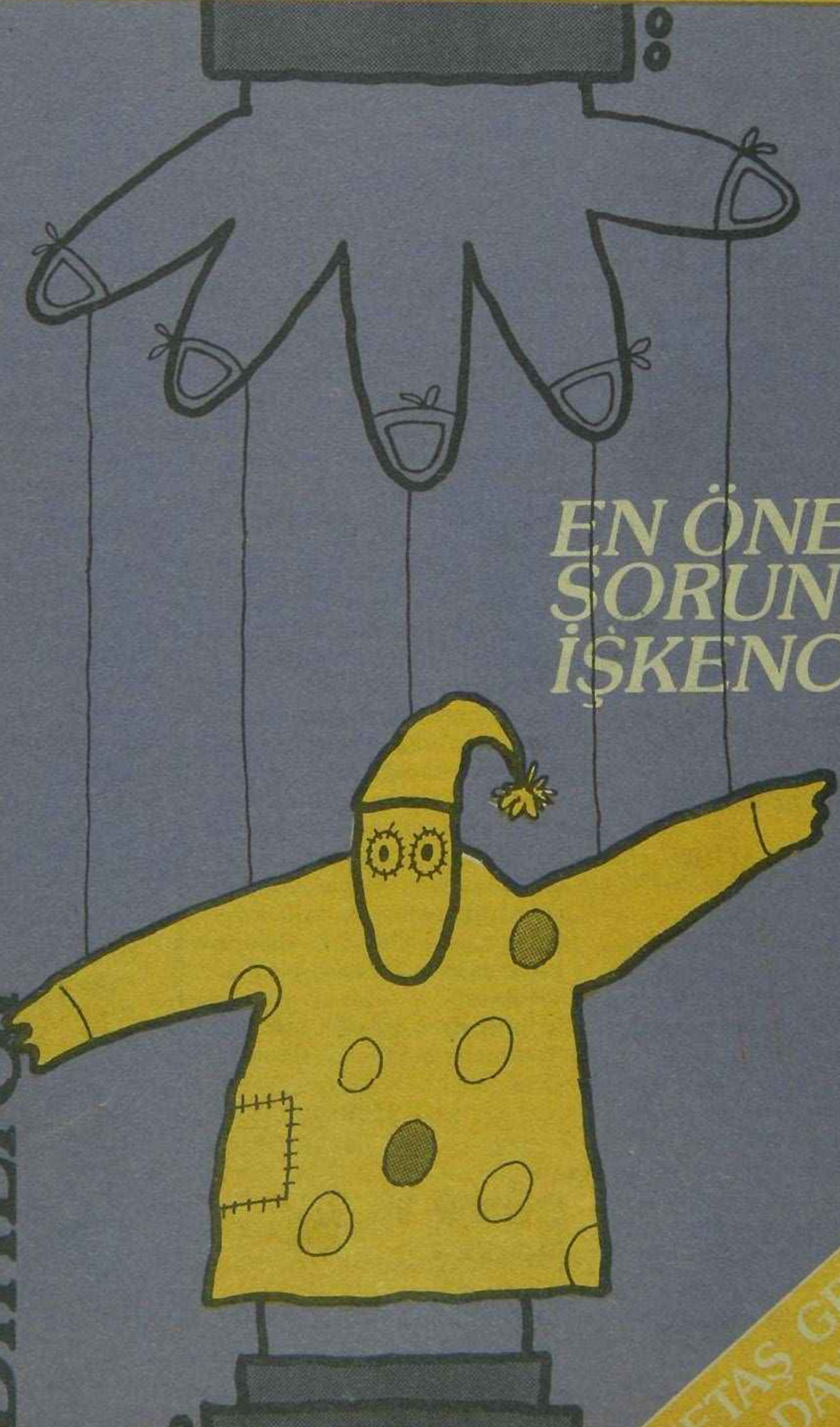
ŞUBAT '87/24

250 TL (KDV Dahil)

GÜN

Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

TÜRK-İŞ KONGRESİ VE SENDİKAL HAREKETİN BİRLİĞİ

EN ÖNEMLİ SORUN, İŞKENCE

TAŞ GREVİYLE DAYANIŞMA

VAN'DAN MANZARALAR

100.YIL Üniversitesi rektör yardımcısı, dekan ve aynı zamanda T.Dil ve Edebiyatı öğretim görevlisi Birol Emre, asistan Mehmet Yiğit, TRT Van Bölge Müdürü Macit, SSK Van Hastanesi baştabibi, Y.S.E'de şef Abdülkadir, Bostancı İlkokulu müdürü ve daha ismini ve işini bilemediğim kişiler Van içinde ve çevre köylerinde toplantılar yapıp MHP ve MÇP propagandası yapmaktalar. Tatil günleri TRT'nin resmi otosuna binerek gittikleri yerde propaganda ve kadrolaşma hareketlerinde Atatürk'e bile dil uzatmaktan çekinmeyen bu kişiler ilimizde eğitimi etkileyecek, insanların hayatı üstünde söz sahibi olabilecek düzeyde üst yönetimde bulunuyorlar. İşte Türkiyemiz.

VAN'dan bir okur

"YENİ YILIN AYDINLIK GÜNLER GETİRMESİNİ DİLERİM"

Yeni yılın ilk gününde, Gün'ün yönetici, çalışanları ve dostlarının yeni yıllarını kutlarken, yeni yılın işçi sınıfımıza, emekçi halka, aydınlara ve gençliğe, zindanlardaki tüm ilericilere, dünyamızda; barış ve demokrasi, ulusal ve sosyal kurtuluş için çarpışan tüm insanlara; Şili'de faşizme, Güney Afrika'da ırkçılığa karşı onurlu bir savaşım yürütenlere aydınlık günler getirmesini dilerim.

ALİ ALTINKANAT

"DERGİ SAYFALARININ OKURLARA AÇILMASI OLUMLU..."

YAYINLADIĞINIZ GÜN dergisini bir süreden beri düzenli olarak alıyoruz. Özellikle işçi ve sendika sorunlarına yaklaşımınız oldukça olumlu ve yararlı. Son sayıda belirttiğiniz ve dergi sayfalarının okurlara açılması olumlu bir karar. Bu karar derginin toplumsallaşması konusunda bir atılım, diğer yandan, henüz daha eksikliğini duyduğumuz demokratikleşme alanında gerçekçi bir adım olabilir.

Geç de olsa, 1987'nin tüm insanlığa ve halkımıza savaşsız-sömürüsüz bir dünya ve Türkiye kavgasında yeni başarılar getirmesini diler, dayanışma dileklerimizi iletiriz.

TÜRKİYELİ SİYASİ SÜRGÜNLER DAYANIŞMA BİRLİĞİ

"GREVLERLE İLGİLİ DAHA AYRINTILI BİLGİLER..."

Oktay Akbal kendisini "yumuşak" yazıyorsunuz diye eleştirenlere biraz kızgınca yanıt verir.

Cumhuriyet'i sürekli okumuyorsunuz diye.

Ben de GÜN'ü ilk kez okudum. Doğrusu çok yararlandım. ..

Bundan sonraki sayılarınızda devletin yapısını ve ülkemizin toplumsal ekonomik durumunu anlatan yazılarınızı arayacağım. Birleşik eylem istemeniz çok iyi. Bir de kime karşı, kimlerin ve nasıl birleşeceğini yazsanız daha da aydınlanacağız.

Greve çıkanlarla ilgili daha ayrıntılı bilgi vermenizi istiyorum. Derginizde yazdıklarınızın çok çok daha azını ben bir öğretmen olarak öğrencilerime ya da arkadaşlarıma söylersem, sanırım hapse girerim. Siz nasıl yazabiliyorsunuz?

GÜN'ün daha aydınlık olması ve Nazım Hikmet'in de bulunması dileği ile.

ANKARA'DAN BİR ÖĞRETMEN

GÜN'E YAZIN, HERKES ÖĞRENSİN...

GÜN

DİSK'in 20. kuruluş yıldönümü kutlanıyor

13 ŞUBAT 1967'de DİSK kuruldu. Ve yirmi yıl sonra bugün, DİSK bir yönetimin isteğiyle kapatıldı, yöneticileri ağır hapis cezalarına mahkum edildi, sendikaları dağıtılmaya çalışıldı, büyük mal varlıklarına el konuldu. Tarihte, sendikal çalışmaları nedeniyle açılan en büyük davalardan biri DİSK yöneticileri ve üyeleri hakkında açıldı. Ne var ki, DİSK bugünlere yüzbinlerce işçinin alınterinde, yüreğinde, sınıf ve kitle sendikacılığı bilincinde, demokrasi ve sosyalizm inancında taşınarak geldi. DİSK'in onurlu geçmişini kazımak bu yüzden olanaksızdır.

DİSK'in 20. kuruluş yıldönümü, Abdullah Baştürk ve DİSK yöneticileri tarafından 13 Şubatta verilecek bir resepsiyonla kutlanacak. Resepsiyona, DİSK'e bağlı sendikaların başkanları, DSF, ASK, DİK, ICFTU bunlara bağlı sendikaların yöneticileri ile Avrupalı parlamenterler katılacak. DİSK'in 20. kuruluş yıldönümü Batının ilerici ve demokratik kamuoyunun geniş desteğiyle kutlanacak.

"EN önemli sorun, işkence" Bu sayımızda, hâlâ yaşamakta olduğumuz işkence olgusunun üstüne örneklerle gitmek yerine, sorunu politik düzeyde tartışıp uyarmayı amaçlayan bir yazı yeralıyor. İşkence sorunu önümüzdeki dönem içinde, demokrasi güçlerinin harekete geçirici noktası, savaşımın ana halkası olmak durumunda. Bu halkayı yakaladığımız zaman, demokrasi sorununun tüm boyutlarının da buna bağlı olarak sıralandığını göreceğiz. GÜN, işkence sorununu 1987'nin gündeminde ilk sıraya koyuyor. Politikası ve savaşımı da buna göre belirlenecek.

OKURLARIMIZI, GÜN'ü geliştirip yaygınlaştırmaya, etkinliğini arttırmaya, abone olmaya, abone bulmaya çağırıyoruz. Sevgiyle, dostlukla.

İRTİCA DEĞİL, DEMOKRASİ

DİN olgusunun iki yönü vardır. Birinci yönü inanılan tanrı karşısında kişinin düşünceleri ve davranışı olarak din. İkinci yönü, bir ilkeler, inançlar, açıklamalar sistemi ve bunun toplumda uygulanması, etkin kılınması için örgütlenmiş bir sosyal kurum olarak din.
Laiklik ilkesi işte bu iki olguya karşı bir tutum belirlemedir. Birinci özellik bakımından, laiklik devletin ve kurumların dini inanış biçimlerine karışmaması demektir.
Bir sosyal kurum olarak din sözkonusu olduğu zaman, laiklik dinin devletin sosyal, ekonomik, siyasal ve yasal düzenine karışmasına, bu yapıyı kontrol ve yönlendirmesine izin vermemek demektir.
Batıda din uzun bir süreç içinde devlet yönetimine aday olmaktan uzaklaşarak, laik tutumu benimsedi. Sorunun böylece çözümlenmiş olması devletin din örgütlenmesine karşı tutumunu oldukça esnek kıldı. Devlet bu alanı tümüyle dine terketti.
Ancak laiklik ülkemizde kendine özgü bir çizgi izledi.
Osmanlı devleti teokratik bir devletti. Koşullar değişme, ilerleme zorunluluğunu dayatınca, modern özellikler kazanması gerekli hale geldi. Modern devlet savunucuları ile teokratik devlet savunucuları arasında bir çatışma başladı.
Ulusal Kurtuluş Savaşı teokratik devletten kesin bir kopuşu da sağladı. Devlet ve toplumun sosyal, ekonomik, siyasal ve yasal düzeni ile din birbirinden kesin olarak ayrıldı.
Ancak Batıda devletten bütünüyle ayrı ve bağımsız olarak örgütlenen din kurumları, bizde genel yönetim sisteminin bir birimi olarak Diyanet İşleri Başkanlığı adı altında örgütlendi.
Bu uygulama Kemalizmin demokratik uygulamaları arasında değerlendirilmelidir, çünkü Kemalizm ileriye yönelik adımların atılmasını kolaylaştırmak için bu yola başvurdu. Yasalar, eğitim vb. alanlarda atılan ileri adımlarla bütünlenince olumlu sonuçlar doğdu. Türkiye Cumhuriyeti müslüman halkın çoğunlukta olduğu tek laik devlet olmak özelliğini kazandı.
Günümüzde de devletin laik özelliğini korumak toplumsal ilerlemenin önemli önkoşullarından biridir. Ancak toplumsal gelişmenin düzeyi ve güncel sorunlar laiklik konusundaki tutumumuzu özenle geliştirmemizi gerekli kılıyor.
SHP, demokratik ve sol güçlerin bir bölümü, irtica tartışmasında tarihsel geleneği izliyor. Ancak konuyu tarihsel süreç ve ona tehlike olan faşizm sorunu ile birarada ele almadıkları için, tutumları yarım kalıyor.
Dergimizde ve ilerici basında burjuvazinin din sorununu nasıl destek sağlamak için geliştirdiği, özellikle 12 Eylül'den sonra bu gelişmelerin nasıl büyük bir hız kazandığı yeterince işlendi. Bunları anımsatmakla yetinip yinelemeyeceğiz.
İrtica konusu çok değil, daha birkaç yıl önce tüm yetkilere sahip olan, ancak bu konuda hiçbir önlem almadığı gibi, onu kışkırtan kişilerce gündeme getirildi. Gericiliğe karşı savaş diye büyük bir gürültüyle türbana karşı çıkmaktan başka ne yapmak istediği anlaşılamayan, büyük bir savaş başlatıldı.
Gericiliğe karşı mücadele ulusal ve toplumsal gelişme, barış ve demokrasi için mücadeledir. Bu amaçların hiçbiri için mücadele etmeden, üstelik bunlara karşı baskı uygulayarak, irticaya karşı savaşılabilir mi?
İşte bugün böylesi bir durumla karşı karşıyayız. Bu çelişkili durum yapılmak istenenler konusunda demokratik ve sol güçlerin uyanıklığını arttırmayı zorunlu kılıyor.
Laikliği korumak ve her türden gericiliğe karşı savaş, ancak ilerici düşüncelerin etkinliğini ortaya koymakla olur. Bu da demokrasiyi geliştirmekle başarılabilir.
İrticaya karşı açıldığı söylenen savaşın demokratik ortamı geliştirmekle hiçbir ilgisi görülmüyor. Bu nedenle, irtica diyenlere, daha çok demokrasi diye yanıt vermek gerekiyor.
Demokratik ve sol güçler sorunların baskıcı uygulamalarla çözümlenmesine karşı çıkmalıdır. Çünkü böylesi uygulamalar son tahlilde demokratik hak ve özgürlükleri tehdit etmekten başka bir sonuç doğurmuyor. Örneğin, gerçekten niyet varsa, öğrenci gençlik içinde gerici düşüncelerin gücünü kırmanın yolu vardır. Öğrenci geçliğin demokratik örgütlenmesinin ve bu örgütlerin çalışmalarının önündeki engelleri kaldırmak. Bu yönde en küçük bir olumlu adım atmak istemeyenlerin alacakları önlemlerin, üniversite yaşamını daha boğucu kılmaktan başka hiçbir sonucu olmayacaktır.
Güncel sorun demokrasinin kazanılmasıdır. Dostlar ve düşmanlar bu soruna yaklaşımlarıyla belirlenmelidir. Demokratik ve sol güçler güncel tehlikeyi demokrasi düşmanlığı olarak saptamalıdır. Bu nedenle ne adına yapılırsa yapılsın, tüm baskı ve sindirme girişimlerine karşı çıkılmalıdır.

En önemli sorun, işkence!

İşkencenin önemini kavramak konusunda yaygın bir duyarsızlıktan ve ondan daha geniş boyutta yanılsamalardan söz edilebilir. İşkencenin kendisi kadar, işkencenin sürdüğü toplumda yaşıyor olmak da yaygın bir korku duygusunu besliyor.

MURAT GÜNER

BİR ÜLKEDEinsanlara işkence yapılıyorsa, görevi işkence yapmak olan organizasyonlar varsa, işkenceciler ve onlara buyruk verenler ülkeyi yönetenlerin koruması altındaysa, o ülkenin insanları açık zorbalığa dayanan bir yönetim altında demektir. Böyle bir ülkede de; hukuk, hak, adalet, demokrasi, özgürlük, yurttaşlık gibi kavramlar, formalite gereği kağıt üzerinde yeralan sözcükler olmaktan öteye gidemezler.

Beyninde ur taşıyan insanın yatağa düşmeden önceki sağlığı ne kadar aldatıcıdır! Bağrında işkence barındıran bir toplumsal düzen de bundan daha sağlıklı sayılamaz. Normal işlevlerini yerine getiriyormuş gibi görünen bir toplumsal organizma böyle bir çirkefi içinde saklıyorsa, bu herkesin, her an, her türlü belaya hazır olması gerektiğini gösterir. Dahası, farkedilse de farkedilmese de, bela zaten toplumun bütün yaşam merkezlerini etkisi altında tutmaktadır.

Ne yazık ki, Türkiye böyle bir toplum örneği oluşturuyor. İşkence olgusu sürüp gidiyor. Büyük bir pervasızlıkla. Buna karşılık çeşitli işkence olaylarının sergilenmesi, hatta belgelenmesi, işkencenin sürmesini önlemiyor. İnsan Hakları Derneği Başkanı Nevzat Helvacı, bu durumu şöyle değerlendiriyor: "İşkenceye karşı olanların çabası, işkenceyi önlemeye yetmiyorsa o toplumda eksik birşey vardır...Bana kalırsa en büyük eksiklik, işkenceye karşı yeterli toplumsal tepkinin oluşmamış olmasıdır. Elbette bu tepki, insan onuruna saygı duyulması ve insan hakları bilincinin yükselmesi ile sağlanacaktır." (★)

Bu önemli saptamayı biz başka türlü söylersek: insan haklarına ve insan onuruna karşı pervasız bir saldırıyla karşı karşıyayız ve bu durdurulamıyor. İşkence bilinmediği için mi? Bunu söylemek artık olanaklı değil. En azından, kamuoyunu oluşturan güçler açısından, bunca yayın, mahkeme tutanağı ve diğer belgelerden sonra, işkence açık bir olgu. Ancak işkencenin önemini kavramak konusunda yaygın bir duyarsızlıktan ve ondan daha geniş boyutta yanılsamalardan söz edilebilir.

İşkencenin kendisi kadar, işkencenin sürdüğü bir toplumda yaşıyor olmak da yaygın bir korku duygusunu besliyor. Böylece beladan uzak durma çabasına itilen bir bölüm insanımız, gerçekte o belanın tam içinde yaşamaya rıza gösteriyor. İşkence, baskı ve zorbalığın sivri ucu olarak, "Demokles'in Kılıcı" gibi tüm toplumun üstünde sallanıyor. Sonra, işkencenin ortaya çıktığı ölçüde yapılabileceği ve sürebileceği kimine çok inandırıcı gelmiyor. Daha doğrusu, inanmamak kimileri için rahatlatıcı oluyor. Kimilerine göre de, işkence yalnız solculara yapılıyor ve solcular işi abartmaya ya da propagandasını yapmaya yatkın oluyorlar.

Öte yandan, işkence olgusunu en yakından bilenlerin bir bölümü de garip bir çelişki içinde bulunuyor. Sanki işkence vazgeçilmez kadermiş cesine durumu kabullenmek, onu düzenin bir gereği, ayrılmaz parçası saymak eğilimleri ortaya çıkıyor. İşkencenin giderek kanıksanması ona karşı savaşımı zayıflatıyor.

Tüm bu yanılsamalar dizisi işkenceyi toplumun en önemli sorunu olmaktan çıkarmıyor. Ancak, işkenceyi önleyecek olan "yeterli toplumsal tepki"yi oluşturmak için yapılacaklar var. En başta, işkencenin muhatabı sayılan solun toplumsal tepkiyi yaygınlaştıracak inandırıcılığının artması gerekiyor. Bu da solun ana savaşım ilkeleri üzerinde birleşmiş bir görünüm vermesinden geçiyor. Kendi içinde tartışan, ancak bu tartışmayı, birleşik savaşım hedeflerini kaybetmeden, sorunlarını çözebilmek için düzeyli biçimde yürüten sol, kesinlikle daha inandırıcı ve etkili olacak. İkincisi, işkence ancak toplumsal tepkiyi örgütleyerek ve eyleme dönüştürerek durdurulabilecek. Bu anlaşılıyor. Eylemin kitleselliği için geniş bir birliğin yanında, sözü edilen inandırıcılığın, güvenilirliğin pekişmesi önem taşıyor. Ayrıca çeşitli siyasi akımların işkenceye karşı tavır almakta ve eylemlerde birleştirilmesi gerekiyor. Bu hiç kuşkusuz, işkenceyi "en önemli sorun" mertebesinde ele alamayan SHP'yi, kendi dışındaki soldan uzak durmayı başlıca ilkesi haline getiren Ecevit'i ve demokrasiyi kendi siyasi haklarının geri verilmesinden ibaret sayan Demirel'i de içeriyor. Yani işkence konusu tüm siyasi akımlar ve liderler için bir mihenk taşı niteliği taşıyor. Bunun yanında, hukukçuların, gazetecilerin, doktorların, bilim adamlarının, sanatçıların ve sendikaların toplu karşı çıkışları, işkencenin yenilmesi açısından belirleyici rolü oynayacak.

İşkence, "karşı çıkalım, ama ..." denilecek bir sorun değil. O "ama" sözcüğünün arkasındaki çekinceler, konu işkence olunca anlam kazanmıyor. İşkence, her türlü dar görüşlülükten ve politik hesaptan uzak kalınarak yaklaşılması gereken bir sorun. İnsanlık ve yurttaşlık adına işkenceye karşı birleşmek ve savaşmak gerekiyor. ●

(★) Av. Nevzat Helvacı, "İşkence Üzerine Çelişen Düşünceler", Görüş Dergisi, Sayı:2.

12 Eylül 1980 sabahı

'Müdahale' söylentilerinin ardında yatanlar

GÜRBÜZ BARAN

DEMOKRATİK sisteme yapılan askeri müdahalelerin "haklılığı" için koşullar yaratılırken hep belli bir sıra izleniyor. Önce toplumsal boyutu olan olaylar çıktığında, ya da "çıkartıldığında", bunlar giderek yaygınlık kazandığında ya da gizli iktidar odaklarınca "kazandırıldığında" müdahalenin ilk "alıştırma"ları uyarı mektuplarıyla başlıyor. Bunlar bir nevi kamuoyunu hazırlama, ısınma ve ısındırma hareketleri, kısacası antreman oluyor. Ve konu doğal olarak Milli Güvenlik Kurulu'nun birinci gündem maddesi olur. Arada bir de kraldan çok kralcı, tekelci basın "ordu gidişattan memnun değil" ya da "ordu olaylardan huzursuzluk duyuyor" gibi manşetler döşenir. Sanki belli boyuta varan olaylardan sivil kesim "huzur duyuyormuş" gibi, demokrasinin bekçiliğini halka değil silahlı kuvvetlere devretme misyonu basında bu tür masa başı haberleri ya da başyazarların yorumlarıyla yerine getirilmiş olur. Ordunun sürekli siyasetin içine çekilmesi pompalanarak, askeri müdahalenin "doğallığı" giderek gelenekleştirilmeye çalışılır.

Gazeteler henüz "ordu huzursuz" manşetini atmadı ama, günü zamanı gelince kuşkusuz o da yapılır. Olaylara boyut kazandırılması için belki aylar, belki birkaç yıl geçmesigerekiyor. Ordu huzursuz olunca da iç hizmet yasasının Türk Silahlı Kuvvetlerine verdiği "koruma ve kollama" gerekçesi, "anayasaların üzerinde" yorum ve kabul görüyor. Bu süreç içinde Anayasayı, demokrasiyi ortadan kaldırma ya da daha yumuşak bir deyişle "demokrasiyi askıya alma" eylemine yol açılmış oluyor.

İşin garibi, sözkonusu yasa - uygulamalarda görüldü ki- hep Anayasaların "üstünde" bir yere oturtulup anlamlandırılıyor. Bu yasa ne yazık ki pratikte Türk Silahlı Kuvvetlerine ihtilal ya da müdahale yapma, seçimle gelen iktidarı silah zoruyla alaşağı etme, demokratik sisteme ara verdirme yasası gibi kabul ediliyor.

Ordu siyasi, sivil yaşama neden müdahale etsin, neden müdahale koşulları yaratılsın, bunun nesnel gerekçeleri ne olabilir?

Meselemiz, felaket tellallığı yapıp, durup dururken, hiç gereği yok-

12 Eylül müdahalesi, müdahaleyi yapanlar açısından iktidarı aldıkları ve yeni bir anayasa ile yeni rejimin yasal çerçevesini somutlaştırdıkları için, başarılı olmuştur. Ancak öyle görünüyor ki, sistemin devamı pek arzulandığı gibi gitmiyor.

ken ordu müdahalesini gündeme getirmek değil. Bu yazının kaleme alınışındaki neden, yurt çapında tırmanmaya gebe olan bir örgütlü ve "tehlikeli" hareketin, irtica tartışmalarının, daha başında iyi değerlendirilmesi, demokrasiye ulaşma, demokrasiyi tüm kurumlarıyla egemen kılma mücadelesine karşı gizli iktidar odaklarınca konulmak istenen "yasa dışı" engellerin önünü kesme yolunda bir tartışmanın gerekliliğidir.

12 Eylül rejiminin devamını isteyenlerin, bu arada aynı davanın yürütücüsü iktidarın sıkıntısı nedir ki,yeni müdahale koşulları yaratılması yoluna gidilsin, bunun altyapısının oluşturulmasına şimdilerden başlansın?

Bunun yanıtı da herhalde, "12 Eylül amacına ulaştı mı?" sorusunda yatıyor.

12 Eylül müdahalesi, müdahaleyi yapanlar açısından -İktidarı aldıkları ve yeni bir anayasa ile yeni rejimin yasal çerçevesini somutlaştırdıkları için- başarılı olmuştur. Ancak öyle görünüyor ki, sistemin devamı pek arzulandığı gibi gitmiyor.

Yüzde 92.5 ile onay gören anayasa bugün ciddi bir "toplumsal direnme" ile karşı karşıyadır. Gerek uluslararası, gerek ulusal planda "antidemokratikliği, olumsuzluğu" en azından vicdanlarda tescil olmuştur. Birçok önemli maddesi işlemez hale getirilmiştir.

Örnek mi? İşte geçici 4. madde. Eski siyasi liderler bu yasak olmasaydı, bugün yaptıkları eylemlerden başka daha ne gibi eylemler ortaya koyabileceklerdi ki?

Örnek mi? İşte transferlerle ilgili 84. madde. İsteyen istediği partiye, hem tek tek, hem toplu olarak gitmiyor mu?

En önemlisi, anayasanın "değiştirilemeyecek" maddeleri arasında bulunan, Türkiye'nin "Laik cumhuriyet" olduğuna ilişkin 2. maddesinin işlemez duruma sokulması. Zira laikliğin açık ve en büyük düşmanları iktidar içinde ve kilit kamu kuruluşlarında köşeleri kapmışlardır.

İşçi haklarını ortadan kaldıran anayasa ve yasa hükümleri acımasız uygulanmaktadır ama, anayasaya "işçiler adına" en büyük desteği resmen veren Türk-İş yönetimi artık tabanın baskısına dayanamaz haldedir ve **anayasaya bağlılık yemininden çoktan vazgeçmiştir.**

Örnekler çoğaltılabilir, ama gerek yok. Şimdi geriye dönüp yeniden sormak gerekiyor. 12 Eylül sahipleri, daha birkaç yıl içinde getirdikleri anayasanın toplumsal direnişle **işlemez** hale sokulacağını düşünmüşler miydi? Toplumsal muhalefetin, demokrasi güçlerinin böylesine karşılarına yeniden dikileceğini hesaplamışlar mıydı? "Anayasayı savunan bir tek ben kaldım" diyebilecekleri akıllarına gelmiş miydi?

Anayasanın kolaylaştırdığı, uygulanan ekonomik modelin, 12 Eylül rejimine karşı böylesine ciddi ve geniş bir muhalefet çoğunluğu oluşturacağı düşünülmüş müydü?

Elbette düşünülmemiştir. O zaman, her yerden patlak veren kitlesel rahatsızlıklar, sesiz muhalefetin giderek sesini yükseltmesi, 12 Eylül rejimini ve işlevini üstlenen iktidarın kendisini ve politikasını savunmada güçlük çekmesi karşısında, acaba açık ya da gizli odaklar yeni bir antidemokratik girişimin hazırlıklarını mı yapıyor? Böyle bir hazırlık niyeti varsa, bunun -kendilerine göre- "inandırıcı" gerekçeleri ne olabilir?

Anarşi ve terörün, cinayetlerin yeniden tırmandırılmasının yeni bir müdahale için eskisi gibi etkili bir gerekçe olması zor gözüküyor. Bu, birinci hareketin, yani 12 Eylül harekatının "yararsızlığını" ortaya koyar.

"Aşırı sol, komünizm" gibi gerekçelerse, artık çok "ısıtıldığı" ve piyasaya fazla sürüldüğü için inandırıcı olmaktan uzak. Zira 12 Eylül de bir anlamda aynı gerekçelerle geldi. Sol partileri ve örgütleri, işçi sınıfının politik ve sendikal örgütlerini yoketmeyi yürürlüğe koydu. Bu gerekçe aynı şekilde 12 Eylül'ün güçsüzlüğü ve başarısızlığı sonucuna varır.

Bu aşamada kullanılabilecek bir başka gerekçe, doğu-güneydoğudaki gelişmeler olabilir, denilebilir. Ancak o senaryo da -şimdilik- pek uygun düşmüyor. Çünkü yapılan tüm resmi açıklamalar, "bölücü çetelerin başını ezdik, kaynağını kuruttuk" türünden olduğu için, söylenen bu sözlerin boşa çıkması tehlikesi bulunuyor. O zaman "hani kökü kurutulmuştu", ya da "devlet bu kadar acze mi düşmüş" gibi olumsuz görüşler yaygın taban bulabilir. Ayrıca bu konuda dış kamuoyunun ileri sürdüğü "asimilasyon" savları da gündeme gelmiş olur ki bu yol pek sağlıklı sayılmaz.

Eğer yeni bir darbe heveslileri ortaya çıkacaksa, bu dönem ve bu koşullarda kullanabilecekleri eşsiz fırsat herhalde "irtica" olayı olabilir.

Toplumsal gelişmeye, sola karşı "islam ideolojisinin", devlet denetiminde yaygınlaştırılmasının, 12 Eylül harekatından sonra yaygınlaştırıldığı artık tartışılmayacak derecede açık ve yaşanan gerçek.

Gencay Şaylan'ın Cumhuriyet'te yayınlanan yazı dizisinde belirtildiği gibi, İslam ideolojisinin devlet denetiminde bu denli yaygınlaştırılmasının, "islami devlet" talebini gündeme getireceği de kaçınılmazdır.

Kısacası, demokrasiyi içine sindiremeyenlere, yerli ve denizaşırı darbe heveslilerinin, daha da baskıcı bir düzen için yeni senaryolar peşinde olduklarının ipuçları görülmektedir.

Her ne kadar, müdahaleciler, bu alanda uzman senaristler için "gerekçe" hem sorun değil, hem de yüzlerce gerekçe ve plan yaratma olanağı var. Ancak yine de ağız sulandıracak iştahlı bir gerekçeyi önlerine çekmekte oluşları dikkatlerden kaçmıyor.

Hey, iktidar sözcülüğüne alışmış tekelci basının yöneticileri! "Ordu huzursuz" manşetini atmayı ne zaman düşünüyorsunuz? Bu konuda ille de talimat gelmesi zorunlu mu?

14.Türk-İş Genel Kurulu'nun ayırdedici özellikleri...

22-28 ARALIK 1986 günleri toplanan 14. Genel Kurulu, Türk-İş'in 1952 yılında kuruluşundan bu yana yaptığı genel kurullar içinde önemli farklılıklar içeren bir genel kurul olarak sendikal tarihe geçmiş durumda. Demokratik muhalefetin yönetimden ayrılıklarını bir sendikal anlayış farklılığı olarak ortaya koyması ve yönetimi az bir farkla kaybetmesi, sağın bölünmesi ve ayrı listeler halinde çıkması, eski yönetimin üyelerinin aralarındaki köprüleri atarak sözcüğün tam anlamıyla "kapışması", Türk-İş'te faaliyet gösteren Amerikan kuruluşlarının etkinliklerinin ilk kez genel kurula gelmesi, DİSK ilkelerinin demokratik muhalefet tarafından nesnel olarak savunulması ve bir çalışma programı ile çıkılması, DİSK'in kapatılması ve yöneticilerine mahkumiyet kararı verilmesine gösterilen tepkilerde de görülen ayrışma...

Bu Genel Kurulun en önemsenecek boyutu, demokratik muhalefetin yönetimdeki uzlaşmacı ekipten farklılığını bir sendikal anlayış farklılığı temeline oturtması bir çalışma programı ile çıkarak bunu belgeleştirmesi oldu. Muhalefet, Şevket Yılmaz'ın, kendisini uzlaşmacı-Amerikancı bir sendikacılık anlayışı temelinde eritme çabalarını reddediyor, bu yoldaki birlik-bütünlük söylemini bir yana iterek demokratik sendikal anlayışını kararlılıkla ortaya koyuyordu. Cevdet Selvi'nin çok önceden genel başkanlığa adaylığını açıklıyarak "Türk-İş'te değişim" isteklerini tabanın tartışmasına açması sağın sendikacılarının bir türlü içlerine sindiremedikleri bir gelişme olmuştu. Demokratik muhalefetin çalışma programı, "Türkiye ekonomisi bir avuç işbirlikçi holdingçi sermayedarın çıkarları doğrultusunda yönlendirildiği için bir buhrana girdi" diye başlıyor ve,"...1980 yılından buyana temel haklarımızda, özgürlüklerimizde ve gelirlerimizde yaşadığımız kayıpları geri alabiimek ve yeni haklar elde edebilmek için Türk-İş'e yeni bir anlayış ve davranışı yerleştirmek zorundayız" talebini getiriyordu, demokratik muhalefetin ortak adaylarınca imzalanan program başlıca şu noktaları kapsıyordu: 1982 Anayasasının ve çalışma yaşamını ilgilendiren yasalarındeğiştirilmesiüçin mücadele; demokrasiye yönelecek her türlü müdahalede Türk-İş'in örgütlü olarak karşı koyması; bütün işçilerin Türk-İş çatısı altında toplanıp sendikal birliğinin sağlanması; sendikalaşma hakkını kullanamayan üç milyonu aşkın işçinin örgütlenmesi için bir sendikalaşma kampanyası başlatılması; memur statüsündeki ücretlilerin sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev hakları için verecekleri mücadelenin etkin bir biçimde desteklenmesi; toplu iş sözleşmeleri görüşmelerinin koordineli olarak yürütülmesi; sendika içi demokratik işleyişin tüm anlam ve içeriğiyle hayata geçirilmesi; Türk-İş'in eğitim politikasının bu mücadeleye hizmet edecek biçime sokulması ve Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü AAFLI'nın Türk-İş'le ilişkilerinin kesilmesi (bu konuda Gün'ün etkin yayını hatırlanmalıdır); SSK'yı sermayeye kaynak aktaran bir kuruluş olmaktan çıkartma mücadelesi verilmesi; diğer ülkelerin sendikal merkezleriyle olan ilişkilerin geliştirilmesi; insan haklarının savunulması ve güvenlik soruşturması gibi antidemokratik uygulamalara karşı konulması; Türk-İş'in verileni kabul eden değil hak alan bir mücadele örgütü haline getirilmesi, hak arama yollarının hepsinin kullanılması ve bu mücadelede tüm diğer demokratik güçlerle dayanışma içinde olunması.

Türk-İş'te ilk kez görülen bir başka gelişme de sağın bölünmesi oldu.Yönetimde bulundukları sendikalara (Türk Metal, Genel Maden-İş, Haber-İş, Selüloz-İş,Koop-İş, Demiryol-İş, Toleyis) ek olarak bazı sendikalarda etkinliklerinin artması (Tes-İş, Şeker-İş) "hareketçi" sağın Türk-İş'te şimdiye dek hiç olmadıkları kadar güçlenmelerini getirmişti. Öte yandan sağın bu kesimi 12 Eylül döneminde rejim destekçisi olan ama şimdilerde açıkça hiçkimsenin savunmadığı bu dönemin uygulamalarının ve bu uygulamalar karşısında Türk-İş'in tutumunun sorumluluğunu üstüne almak istemiyordu. Tabandan gelen baskıyı frenlemek için böyle bir poza girmeleri gerekliydi. Bu etmenlerin itişiyle ve olasılıkla ANAP'ın, Türk-İş'te DYP'nin etkinliğini yönetime gelerek artırmasını önlemek için "hareketçi" sağın desteklemesiyle bu kesim Türk Metal genel başkanı Mustafa Özbek'i genelbaşkan adayı olarak çıkarıyordu. Ancak 12 Eylül destekçiliğinden sıyrılma çabasının bir kandırmaca olduğu, Şevket Yılmaz'la bağlarını tümden koparma durumunda kalan 12 Eylül'ün bakanı eskei genel sekreter Sadık Şide'yi genel sekreter adaylığında desteklemeleriyle açık biçimde ortaya çıkıyoru. Kulislerde "hareketçi" sağın 100 dolayında blok oyu olduğu söyleniyor, kendileri ise 140 dolayında delegeden oy bekliyorlardı. Bir grubun denetlediği delegeler arasında daha önce MHP üyeliği yapmış 60 kadar delegenin olduğu belirtiliyordu.Türk Metal'in eski danışmanı, ANAP milletvekili Alpaslan Pehlivanlı'nın bu kesimle yakın bağı da genel kurul kulislerinde konuşanlar arasındaydı. Ama sağın görünmez elleri, demokratik muhalefetin kazanmaması için "hareketçi" kesimin oylarını belli bir sınırda tutmayı başarıyordu.

Gerçi seçimler sonucunda Şevket Yılmaz, genel başkanlığa yeniden seçilmiş ve listesini de seçtirmişti ama, bu 12 oy gibi az bir farkla olmuştu. Genel sekreterlik 2 oyla,

genel eğitim sekreterliği ise 15 oyla kaybedilmişti. 8-9 delegesi olan küçük bir sendikanın oylarını muhalefetten yana kullanması herşeyi değiştirebilirdi. Eski yönetim, eski sendikal anlayış yine seçilmişti ama, 400 delegenin ancak 150 dolayında oyunu alarak. Bu azınlık yönetimi demekti. Türk-İş'te geleneksel sendikal anlayış güç kaybına uğrayarak, bölünerek azınlık olarak yönetime gelmişti. 12 Eylül karşısındaki tutum, uzlaşmacılık ve partilerüstü politika artan ölçülerde tabanın desteğini yitirmişti. Yitirmenin ötesinde, 12 Eylül sorumluluğundan kaçma çabası birbirlerine düşmelerine de neden olmuştu.

14. Genel Kurulun şimdiye kadarkilerden farklı olduğu noktalar bununla kalmadı. Başbakan, Türk-İş genel kuruluna gelmeye cesaret edememiş ve Çalışma Bakanını göndermişti. Bakanın konuşması bir kısım delegelerin "hükümet istifa" belgisiyle kaşlınanıyorTürk-İş genel kurullarında ilk kez bir bakan protesto ediliyordu.

Her zaman eylemden kaçınmış olan Türk-İş'in hükümetlerle diyalog politikasının açmazı karşısında "1987'nin eylem yılı" olması yolundaki karar da oybirliğiyle Genel Kuruldan çıkmıştı. Diyalog ve partilerüstü politika iflas etmişti, Şevket Yılmaz'ın Sadık Şide ile kapışması ve Şide'nin yaptığı konuşma genel kurulu altıncı gününde oldukça hareketlendirdi. "Aramızda hiçbir temel görüş ve felsefe ayrılığı bulunmayan" dediği Şevket Yılmaz'ı ağır biçimde eleştiren Şide, Amerikan vakıflarından gelen paraların yöneticilerce yendiğine ve "mafya" olarak nitelemeye kadar bir dizi açıklamada bulundu. Genel kurulsonrasında savcılığa intikal eden bütün bu açıklamalar GÜN'ün Türk-İş'te faaliyet gösteren Amerikan vakıfları üzerine yayınlarını doğruladığı gibi, Türk-İş'in izlediği politikanın gerçekte partilerüstü değil, günlük basında yazıldığı gibi, "işçilerüstü" olduğunu ortaya koyuyordu.

GÜN'ün Amerikan vakıfları üzerine yayını ise, bu kuruluşlarla içiçe olan ve hamiliğini yürüten, aynı zamandabu kuruluşlardanaylık da alan Kaya Özdemir tarafından Genel Kurul'da söz edilldi. Son 14 yıl Türk-İş genel eğitim sekreterliğini yürüten, Türk Metal'den gelme, Genel Kuruldan sonra ise eğitim ve parlamento ilişkileriyle görevli olarak genel başkan danışmanlığına 250 bin lira aylıkla atanan Kaya Özdemir, GÜN'ün yayınından tedirgin olacak ki "GÜN dergisi AAFLI'yla ilişkilerimizi bozmak istiyor, kaç sayı üstüste yayın yaptı" şeklinde konuştu.

12 Mart döneminde, 1971 yılında Türk-İş'te faaliyetlerine başlayan AAFLI şimdiye kadarki genel kurullarda hakkında tek sözcük söylenmeyen adeta dokunulmazlık kazanmış bir kuruluştu. Bu genel kurullda ise demokratik muhalefetten sendikacıların pek çoğu AAFLI'ya cepheden yüklendiler. Dört-beş ay öncesine kadar genel kurula getirilebilecek bir konu olacağı bile düşünülemeyen AAFLI, GÜN'de bu kuruluş üzerine yapılan etkili yayından sonra iyice açığa çıktı, masum görünümü tersyüz oldu.

AAFLI ile ilişkilerin kesilmesi demokratik muhalefetin çalışma programına girdi. Yol-İş delegesi Etem Cankurtaran'ın AAFLI ile ilişkilerin kesilmesi anlamına gelen sözlü önergesi kabul edilerek karar haline geldi. Ancak önergede AAFLI'nın adının geçmemesi kadar, bu önerge gibi oybirliği ile kabul edilen eğitim komisyonu raporunun birlikte eğitim yapılacak bir kuruluş olarak AAFLI'dan sözetmesi bu kuruluşla ilişkilerin sürdürülmesi anlamına geliyor ve bir çelişki oluşturuyor.Muhalefet, yapmak istediklerini genel kurula hazırlıklı gelerek orada etkili biçimde tartışmak yerine, seçimi kazanıp uygulamaya geçmek yolunu tercih etmişti. Muhalefetin birliğini sağlamasının ve iç sorunlarının en aza indirilmesinin geç sağlanması gibi etkenlerin olumsuz etkisi olmakla birlikte, genel kurulu bir seçim genel kurulu olmaktan çıkaramamak, kuşkusuz bir eksiklik olarak kendini gösterdi. Demokratik muhalefetin oy potansiyeli içinde düşündüğü bazı sendikaların, (genel merkezleri İstanbul'da bulunan Basisen, Hava-İş, Belediye-İş ve Ankara'da bulunan Tez Koop-İş gibi) Şevket Yılmaz'dan yana tutum takınmaları bunların gerçek yüzünü de ortaya koyuyordu. "Sendikacılığın temelinde sosyal demokrat felsefe vardır" diye konuşanlar, seçimlere geldiklerinde Şevket Yılmaz'ın listesine oy veriyor ve Cevdet Selvi ekibinin kazanmasını önlüyorlardı. Önemli olan sendikal anlayışın ne olduğunun ortaya konmasıydı, İstanbul grubu da bunu yaptı, kendi sendikal anlayışlarını ortaya koydu. Bu grubun Sadık Şide'nin deyişiyle "MDP'li sosyal demokrat", kendi deyişiyle "milliyetçiliği sosyal demokratlığından önce gelen" adamı, "Şevket Yılmaz'ın verdiği emirle" 1983'te MDP'den Türk-İş adayı olarak milletvekilliğine soyunan ve kaybeden Denizciler Sendikası başkanı Emin Kul, yeni yönetimin genel sekreteri seçildi. Koltuğunu Şevket Yılmaz'ın yanında sağlam gören bir başka "sosyal demokrat" Orhan Balaban genel teşkilatlanma sekreterliğine yeniden seçildi. 34 yıldır mali sekreterlik yapan Ömer Ergun ile Kaya Özdemir'in yerine ise iki DYP'li seçilldi: Çetin Göçer ve Mustafa Başoğlu. Böylece eski AP milletvekili olan Şevket Yılmaz'la birlikte DYP etkinliği Türk-İş yönetiminde ağırlığını kurmuş oluyordu. 12 yıldır genel sekreterliği yürüten ve bunu "ara hükümetler"de iki kez bakanlıkla süsleyen Sadık Şide'nin kendi sendikası olan Şeker-İş'te de yöneticilik görevi kalmadığından profesyonel sendikacılık hayatı Kaya Özdemir ve Ömer Ergun'la birlikte sona ermiş oldu.

Genel kurulda tartışmalara ve demokrat sendikacıların tepki ve kınamalarına yol açan bir başka konu da, ikinci gün İstanbul'dan gelenbir haber oldu: DİSK kararı açıklanmış ve kapatma kararı ile birlikte yöneticilerine mahkumiyet verilmişti. Bu bir kısım delegenin "hükümet istifa","DİSK'e özgürlük" diye slogan atmasıyla protesto edildi. Şevket Yılmaz, Emin Kul benzeri bir "sosyal demokrat" olduğu bilinen, danışmanı ve Türk-İş'te perde arkasında oldukça etkili bir isim olan Önder Aker'in formüle ettiği bir açıklama yaparak DİSK kararı konusundaki "üzüntülerini" dolambaçlı biçimde ifade etti.

Bu gönülsüz açıklamadaki içtensizlik, Yol-İş delegelerinden Cengiz Çerezcioğlu'nun "1983 genel kurul raporunda yeralan DİSK konusunda suçlayıcı ifadeler hatırlandığında hiç de inandırıcı olmadı" yolundaki sözleri ile açığa vuruldu. Genel kuruldan muhalefetin çaba ve önerilerine karşılık DİSK'e ilişkin bir karar çıkarılamadı. Harb-İş

başkanı Kenan Durukan'ın "başkanlar kurulunu Şevket Yılmaz'ın hemen toplaması ve DİSK'le ilgili bir dayanışma kararı alması" önerisi ses vermedi. Genel Kurul sonuç bildirgesinde ise bu konuda ancak şu cümle yer alabildi: "Türk-İş 14. Genel Kurulu, sendikaların ve sendikacıların sendikal mücadelelerinden dolayı yargılanmalarını ve mahkum edilmelerini sendikal hak ve özgürlüklerini ortadan kaldırıcı nitelikte bulmaktadır. Bu konuda ICFTU nezdinde tüm girişimlerle duyarlılık sağlanacaktır."

Türlü seçim yolsuzlukları ile tabandaki dinamizmin delege yapısına yansımasını önleyen bir sendikal çizgi yeniden yönetime gelse de, Türk-İş'te artık birşeylerin değiştiği, DİSK tabanının getirdiği hareketliliğin gözlendiği, uzlaşmacı sendikacıların eskisi kadar rahat davranamayacakları görülmüş oldu.

Demokratik muhalefet seçimleri kaybetse de alınan yol hiç de az değildir ve bir yenilgi sayılamaz. Gerçekte kaybeden yönetimdeki anlayış olmuştur. Aynı yolda yürüyen bir Türk-İş yönetiminin bir üç yıl daha gidemeyeceği yolundaki kanı yaygındır. Demokratik muhalefet yönetime gelememiş olsa da, etkili bir güç olarak, geleceğe dönük umut ve güven vermiştir. ●

... ve sendikal hareketin birliği sorunu

Elbette zor ama, işçi sınıfımızın uzun erimli çıkarları açısından bugünkü somut koşullarda gerekli olan Türk-İş içindeki sendikal mücadeleyi sürdürmektir. Bunu peşinen reddedip hemen ayrı bir konfederasyon örgütlenmesini mutlak gören anlayışın bu değerlendirmelerden uzak olduğu söylenebilir. Sanki belli boyuta varan olaylardan sivil kesim "huzur duyuyormuş" gibi, demokrasinin bekçiliğini halka değil silahlı kuvvetlere devretme misyonu basında bu tür masa başı haberleri ya da başyazarların yorumlarıyla yerine getirilmiş olur. Ordunun sürekli siyasetin içine çekilmesi pompalanarak, askeri müdahalenin "doğallığı" giderek gelenekselleştirilmeye çalışılır.

Bir süredir işçi sınıfının sendikal hareketinin gündeminde "Sendikal hareketin birliği" tartışması getirilmiş bulunuyor.

Buna ilişkin tartışmaların ve arayışların 1986 yılında özellikle de Türk-İş genel kurulundan önce ve DİSK'e ilişkin İstanbul sıkıyönetim 2 nolu Askeri mahkemesinin kararından sonra, başlatıldığı ve yoğunlaştırıldığı gözlemleniyor.

İki görüşün belirginleştiği görülüyor. Bunlardan birisinin dediği şu: İşçi sınıfının sendikal birliği Türk-İş'te sağlanmalıdır. Bunun aksine birşey düşünülemez. Yanlış olur. Bölücülük olur. Bu görüş sahipleri daha da ileri giderek, görüşlerini desteklemek için, işi DİSK'in kuruluşunun yanlış olduğuna kadar vardırıyorlar. Bir süre DİSK üyesi olmuş, bugün bağımsız olarak etkinlik sürdüren, yargı kararı ile yüzde 10 barajını aşmış bir sendikanın Genel Başkanı ise, bir aylık dergide "DİSK açıldıktan sonra geleceğini Türk-İş'te birlik çerçevesinde değerlendirmek gerekir" noktasına vararak, Türk-İş'te birliği mutlaklaştırmaktadır.

Diğer görüş sahipleri ise şunu belirtiyorlar: Türk-İş iflah olmaz. Türk-İş'in sarı, ABD ve sermayeye bağımlı yapısı değiştirilemez, düzeltilemez. DİSK'in ilkelerini savunacak ve devam ettirecek yeni bir konfederasyon zorunludur. Mutlak olan budur. Bu görüşe yabancı politikacıların da katıldığı gözlenmektedir. Geçenlerde ülkemize gelen Balfe'nin bu yönde görüşleri basında yer almıştır. Kimi uluslararası sendikal merkezlerin böylesi girişimlere maddi destek vermeye hazır oldukları yolunda da söylentiler dolaşmakta veya dolaştırılmaktadır.

Öncelikle altını çizerek şu noktayı vurgulamak zorunludur. Yukarıda ana hatları ile ama özünü ortaya koyarak belirttiğimiz görüşlerin her ikisi de yanlıştır. En azından eksiktir.

Toplumsal olaylara ve gelişmelere doğru ve tutarlı tanı koyabilmenin koşulu; somut durumların somut çözümlenmesini yapabilmektir. Bu ise, genellemelerden, mutlaklaştırmalardan, ön yargılardan kaçınmaktan ve dar grup çıkarları ile bakmamaktan geçer. Ayrıca verili durumu durağan ve değişmez sayarak tüm çözümlemeleri buna bağlı yapmak da doğru sonuçları getirmez. Bu verili durumu dikkate almayı, önemsemeyi, taktiğin ve stratejinin belirlenmesindeki rolünü yadsımak anlamına da hiç gelmez.

Altının çizilmesi gereken bir nokta da işçi sınıfının sendikal birliğinin her zaman ve ne pahasına amaç olmayabileceğidir. İşçi sınıfının kapitalist toplumda homojen olmadığı gözden nasıl uzak tutulabilir? Dolayısı ile birlik sorununa yaklaşımda pusula sınıf mücadelesinin gerekleri olmak zorundadır.

İşte bu noktada örgütlenme biçiminin mutlaklaştırılamayacağı doğrusu gelir. Örgütlenme nesnel bir olaydır. Maddi bir temele dayanmak zorundadır. Öznel nedenlere dayanmayacak, öznel nedenler belirleyici unsur olunca yürümeyecek olan, eylem alanlarından belki tekidir diyebileceğimiz alan, örgütlenme alanıdır.

Bu söylentilerden işçi sınıfının sendikal birliği önemli değildir; uğrunda mücadelesi gerekli amaçlardan değildir gibi bir anlam elbette çıkartılamaz. İşçi sınıfının her alanda birliğin sağlamak esastır. Bu uğurda mücadele çok önemlidir.

Ama tek başına herşey değildir. Ayrıca birlik sorununu salt bir örgütte toplanmış olmaya bağlamak böyle olunca birliğin sağlandığı kanısına varmak doğru da değildir.

Bugün hemen hemen tüm kapitalist toplumlarda sendikal hareketin birden çok örgütlülük içinde bulunduğu bilinen bir gerçektir. Bu ülkelerde ilerici sendikal hareket tek örgütlülük için mücadele eder. Ama bu bugün sağlanamıyor diye oturup ağlamaz.

Genellemeler her zaman, içinde büyük yanılgıları taşırlar. Bu unutulmamalıdır. Onun için bir verili somut duruma uygun şablonlar bulunmaz. Somut durumlara kendi koşullarını dikkate almaksızın şablonlarla çözüm getirmeye uğraşmak yanıltıcı sonuçlara götürür. Böyle olduğu içindir ki ilericilerin gerici örgütlenmeler içinde de çalışması gerektiğine ilişkin genel doğru, tek ve mutlak bir şablon değildir. Bu doğru sendikal harekette, maddi koşullar gerektirdiğinde gerici sendikalar dışında ayrı bir örgütlenmenin gerekliliğini ve doğruluğunu yadsımaz.

Şimdi sendikal hareketin birliği sorununa bu değerlendirmelerin ışığında ve baştan belirttiğimiz görüşler açısından bakılabilir. Önce de DİSK'in kuruluşu ile başlamak gerekir.

Hemen belirtelim ki; DİSK'in kuruluşuna meydan veren olaylar olmamalıydı, maddi temelleri keşke oluşmasaydı demek başka, DİSK bu bilinen nesnel koşullara rağmen kurulmamalıydı demek, bambaşkadır.

DİSK'in kuruluşunu, "çelişkinin böylesine derinleşmesi ve çözümde, bilimselliğin yerini kolaycılık ve tepkiciliğin alması sonucu 12 şubat 1967'de Türk-İş'ten ayrılan ya da kendisini ihraç ettiren sendikacılar Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK)'nu kurdular..." biçiminde değerlendirmek yüzeysel ve geçerliliği olmayan bir değerlendirmedir.

Bugün "Türk-İş'i işçi sendikası yapmak" için verilmesi gerekli bir mücadeleyi savunmak için bu tür değerlendirmeler gerekli de değildir. Bu doğrunun böylesi yüzeysel, yanlış, zorlama değerlendirmelere ihtiyacı da yoktur. DİSK'in kuruluşuna ilişkin çok yazıldı ve söylendi. Bu alanda doğru çözümlemeler getiren bilimsel araştırmalar yayınlandı. Bir de belli "mihrakiarın" yazıp söyledikleri var. Olayı, "mihrakların" yazıp söylediklerini bir yana bırakarak kısaca anımsatmakta yarar vardır.

1960'lı yıllarından itibaren başlayan ve sonlarına doğru daha da belirginleşen politik hareketlenme ve TİP'in kuruluşu, doğal olarak sendikal hareketi de etkilemiştir. Bir başka deyişle, işçi sınıfının politik mücadelesi ile sendikal mücadelesi arasındaki etkileşim ve koşutluk, sendikal mücadele anlayışı ve hedeflerinin belirginleşmesine yol açmıştır.

Bu oluşum bir yanı ile Türk-İş'in bilinen yapısını daha açık ve net ortaya çıkarırken, diğer yanı ile burjuvazi ve onunla uzlaşmış olan Türk-İş'in açık bir saldırıya geçmesini getirmiştir.

Doğası gereği farklı düşüncelerdeki yapılanmaları bünyesinde barındırmak zorunda olan sendikal bir harekette, doğasına aykırı olarak insanlar ve sendikalar dışlanmaya karalanmaya ve tasfiye edilmeye çalışılmıştır. Bu yapılırken en klasik sendikal mücadele gereklerine dahi uyulmamış, işçiler ve sendikalar toplu sözleşme mücadelelerinde yalnız bırakılmış hatta işverenlere adeta teslim edilmiştir.

Amerikancı, devlete bağımlı, sermeye ile uzlaşmış bir sendikal anlayışa karşı; ABD, devlet ve sermayeye karşı bağımsız; gücünü temsil ettiği üyelerden alan ve işçi sınıfının çıkarlarının nerede olduğunu net bir biçimde ortaya koyan demokratik sendikal hareketin ayrı bir örgütlenme olarak ortaya çıkması nesnel bir zorunluluk olmuştur.

13 Şubat 1987'de 20. kuruluş yılını tamamlayacak olan DİSK'in kuruluşu kuşkusuz işçi sınıfının onuru olmuştur.

Böylesine maddi dayanağı olan bir örgütlenme olduğu içindir ki, işçi sınıfının sendikal hareketine bir dinamizm getirmiştir. Eğer DİSK nesnel temeli olmayan öznel nedenlerle kurulmuş olsaydı, bu etkinliğine ve bu konumuna ulaşabilir miydi?

Bugün Türk-İş'i "işçi sendikası" yapmak gerekliliği ve olabilirliğini savunanlar, DİSK'in 20 yıldır ortaya koyduğu mücadeleye dayanmıyorlar mı?

Keza "yeni bir DİSK'i savunanlar da aynı gerçeğe dayanıp, aynı güce güvenmiyorlar mı?

Şimdi ülkemizdeki 1980 sonrası oluşan sendikal yapıya bir göz atmak, resim çıkartmak gerekiyor. Ana hatlarıyla fiili durum şu:

12 Eylül sonrası DİSK'in faaliyetten alıkonulması, yargılanması, 2821, 2822 sayılı sendikalar, toplu-iş sözleşmesi grev ve lokavt yasasının çıkarılması sonucu, DİSK üyesi işçilerin %90'ı Türk-İş'e bağlı sendikaların üyesi oldular.

Varolan toplu iş sözleşmelerinin bitim tarihleri olan 1982 sonu ile 1983 başlarına değin kendi sendikalarında kalan DİSK üyesi işçiler bu tarihlerden sonda Türk-İş üyesisendikalar içinde örgütlendiler. Bu örgütlenişte DİSK'li sendika yöneticilerinin tümüyle bilinçli bir yönlendirmelerinin varlığından söz etme olanağı yoktur. Her şeye rağmen örgütsüz olmanın çıkar yol olmadığını bilen işçi kitlesi içine kolay kolay sindiremese de Türk-İş'e bağlı sendikalara üye oldular.

Bir kısım işçiler ise Hak-İş Konfederasyonuna bağlı sendikalar ile sayıları çok az olanağımsız sendikalarda toplandıkları gözlendi. 1987 yılı başındaki fiili durum budur.

DİSK üyesi işçilerin Türk-İş'e üye olmalarının sonucunda Türk-İş ve üyesi sendikalarda; bu katılımın Türk-İş üyesi ilerici işçilerle kaynaşmasısonucu, 1983 yılından bu yana bir hareketliliğin başladığı gözle görülür bir olgudur. Demokratik hak ve özgürlükler mü-

cadelesi içinde sendikal hak ve özgürlükler için verilmesi gerekli uğraşın tutarlı ve etkin bir savunucusu konumuna Türk-İş'i getirme mücadelesi diye isimlendirilebilecek bir hareketliliktir bu.

Bir başka deyişle DİSK ilkeleri diye adlandırılan sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerinin Türk-İş ve bağlı sendikalarında egemen kılma savaşıdır. Türk-İş'i faşizme karşı demokrasi mücadelesinde etkin bir sendikal örgüt kılabilme kavgasıdır.

Bu mücadelede işçilerin etkin olmak yönünde önemli adımlar attığı gözardı edilmemelidir. Birçok sendika eski konumlarından daha ileri konumlara getirilebilmiş, birçok sendikada ise gerici yönetimler eskisi kadar "rahat" olamamaya başlamışlardır.

Son yaşanan ve bu yazının başlarında değerlendirilmesi yapılan Türk-İş Genel Kurulubu nedenle şimdiye kadar yapılan genel kurullardan oldukça farklı bir nitelik kazanmıştır.

Bunun en önemli yanı da kuşkusuz ilk kez demokratik sendikal muhalefetin Türk-İş'te sosyal demokrat partili insanların muhalefeti olmaktan çıkıp, sendikal bir programın muhalefeti konumuna ulaşmış olmasıdır.

Tüm bunlar, bugünkü verili koşullarda sendikal mücadeleyi zorunluolarak birarayagelinmişbulunan Türk-İş'te sürdürmenin doğru olacağını göstermektedir. Ama birkez daha yineleyelim: Bu mutlaklaştırılmış bir tavır olamaz.

Ayrıca Türk-İş kimilerinin sandığı gibi sıkı bir merkeziyetçi örgüt de değildir. Türk-İş yönetimine rağmen bağlı sendikaların tek tek ve birbirleri ile dayanışma içinde yapabilecekleri çok işler vardır. Bu sendikaların mücadeleleri ile buna karşı Türk-İş yönetiminin tavrı; sendikal birliğin Türk-İş'de devamına veya ayrı bir örgütlenme gereğine büyük ölçüde nesnel temel oluşturacaktır.

Demokratik sendikal ilkeleri savunan sendikalar ve işçiler tasfiye edilmeye kalkışılırsa, yaşam hakkı tanınmazsa, sendika içi demokrasi yerleştirilip yaşatılmazsa demokrasi mücadelesi egemen sınıfların buyruğuna bırakılırsa, demokratik-ekonomik haklar işçi sınıfının çıkarları açısından kazanılıp korunmazsa; bunun yaratacağı boşluk kuşkusuz dolacaktır, doldurulacaktır. Çünkü işçi sınıfımız bunca mücadele geleneği içinde, yirmi yıldır DİSK'in verdiği sendikal mücadeleyi bilerek ve özellikle de 1980-1986'yı yaşayarak , böylesi bir cendere içinde bırakılamayacak kadar, deneyimlenmiş ve bilinçlenmiştir. Elbette zor ama, işçi sınıfımızın uzun erimli çıkarları açısından bugünkü somut koşullarda gerekli olan Türk-İş içindeki sendikal mücadeleyi sürdürmektir. Bunu peşinen reddedip hemen ayrı bir konfederasyon örgütlenmesini mutlak gören anlayışın bu değerlendirmelerden uzak olduğu söylenebilir.

Kaldı ki; yeni bir örgütlenmenin pratik ve fiili olanaklarına bakmak da zorunludur. Ayrı bir konfederasyon nasıl oluşturulacaktır?

Yeni sendikalar kurarak mı? Yeni sendikalar oluşturup bağımsız sendikaları da içine alan bir model ile mi? Türk-İş'den bazı sendikaların ayrılması yolu ile mi? Yoksa hem Türk-İş'den bazı sendikaların ayrılması hem yeni sendikalar oluşturulması hem de bağımsız sendikaların katılması ile birlikte mi?

Olaya önce yeni sendikalar kurma açısından bakalım. Bugün ülkemizde; sendikalaşmamış, daha doğrusu yıllardır çeşitli nedenlerle sendikalaşamamış işçiler, yeni bir sendika kurma oluşumunda da sendikalaşması söz konusu olmayacak işçi kesimi bir yana bırakılırsa; sendika üyesi olamayan işçi yok denecek kadar azdır. Dolayısı ile yeni kurulacak sendikalar, halen sendika üyesi işçileri kendi bünyelerine almak durumunda olurlar. Bu ise bugünkü koşullarda pek kolay görünmemektedir. Hem böyle bir potansiyel yoktur, hem de yasal kısıtlamaların getirdiği pratik sonuçları içeren bir durum söz konusu olur. Bunun da en belirgini toplu iş sözleşmesi yapmada %10 barajına ulaşma zorunluluğudur. Bu aynı zamanda sendika kurma hakkının pek de serbest olmadığını doğrulamaktadır. Kurulacak sendika; kurulu bulunduğu iş kolunda %10 barajına ulasıncaya kadar toplu sözleşme yapamayacaktır. Birden fazla sendikaya üye olunması yasağı vardır.

Sendikalar yasasının, sendikalarda kurucu ve yöneticiler için getirdiği geniş kısıtlama ve yasaklamaların yanı sıra, yasanın geçici 4. maddesi DİSK kadrolarının tümüne yakınının kurucu ve yönetici olmasını da engellemektedir.

Daha sayılabilecek bir çok nedenler mevcuttur. Bu engeller aşılamaz mı? Elbette aşılır. Fakat bugün bu engelleri aşarak ayrı bir örgütlenmeye gitmenin potansiyeli ve nesnel koşulları mevcut değildir.

Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerini hayata geçirmek için Türk-İş'den ayrılarak ayrı bir konfederasyon oluşturması düşünülen sendikalar ise; bu anlamda yapabilecekleri herşeyi Türk-İş içinde yapmışlar mıdır? Yapmışlardır da artık yaşama hakları mı kalmamıştır? Bunların yanıtı da kuşkusuz hayırdır.

Bağımsız sendikalara gelince. Bugün %10 barajını aşmış, DİSK ilkeleri doğrultusunda sendikal mücadele verme çabalarında olan bağımsız sendika sayısı ise 2 veya 3 tür. Zaten bu doğrultuda mücadele vermektedirler. Yapacakları iş kendi aralarında dayanışmayı artırmak, işkollarındaki Türk-İş'e bağlı sendika üyelerini ve sendikaları etkilemeye çalışmak, onları demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinde zorlamak olmalıdır.

Sonuç olarak; örgütlenme biçimini mutlaklaştırmak yanlıştır. Bugün "zorunlu" bir birlikteliğin yarattığı ortam içerisinde Türk-İş'i "işçi sendikal örgütü" yapmak için mücadele vermek bir görev olmalıdır. Ama bu, "mutlak" Türk-İş'te olur, başka hiç bir şey söz konusu olamaz anlayışı ile değil.

Ve bugün "mutlak" ayrı bir konfederasyon gerekir, Türk-İş'te mücadele olmaz anlayışı ile de değil. Sendikal mücadele, yalnız ve mutlakaTürk-İş'te olur görüşü ne kadar yanlışsa; yalnız ve mutlakaayrı bir konfederasyon gereklidir görüşü de o kadar yanlıştır.

Unutulmamalıdır ki DİSK kapanmamıştır. DİSK'i kapanmışçasına görüp yeni "DİSK" arayışları en hafif deyişle pasifliktir.

Kaldı ki hiçbir uğraş ve eylem DİSK ve bağlı sendikaların açılması için verilen ve sürdürülmesi gerekli olan mücadeleye gölge düşürmemelidir. DİSK işçi sınıfımızın sendikal hareketteki onur halkalarından en önemlisidir. ●

Türk-İş'de ateşten gömlek

YILDIRIM KOÇ

ŞEVKET YILMAZ, 400'e yakın delegenin 152'sinin oyunu alarak yeniden Türk-İş genel başkanlığına seçildi. Şevket Yılmaz'ın listesinden genel sekreterliğe seçilen Emin Kul ise yalnızca 138 oy alabildi.

Türk-İş'in 14. genel kuruluna ilişkin tartışmalar oldukça erken başlamıştı. Cevdet Selvi'nin aylar önce yaptığı çıkış (başlangıçta demokrat sendikaların ortak kararı ve onayıyla olmasa bile), Türk-İş'te bazı büyük oyunları bozdu. Mustafa Özbek'in, son günlere kadar şike veya pazarlık amacına dönük sanılan çıkışı ise hakim sınıflardan bağımsız değildi. Demokrat sendikaların kazanma olasılığının yüksek olması durumunda geri alınabilecek veya oy kaydırılabilecekti. Nitekim bu oldu.

TÜRKİYE'DE HAKİM SINIFLAR NASIL BİR TÜRK-İŞ İSTİYORLARDI?

Türkiye'de hakim sınıflar, Türk-İş'e bağlı sendikaların üye tabanına daha fazla hakim olabilecek, temsil niteliği daha yüksek, ama kontrol altında bir Türk-İş istiyorlardı. Bu nedenle de, Şevket Yılmaz'ın ve bazı çevrelerin baştan beri politikası, Şevket Yılmaz başkanlığı ve seçiciliği altında ve eski politikaları biraz değiştirerek sürdürecek bir yönetimin oluşturulmasıydı. Böyle bir yönetim, delegasyonun büyük bir bölümünün oyuyla yönetime getirilecekti. Böylece Türk-İş üst yönetimine 1986-1989 döneminde yöneltilecek eleştiriler sınırlandırılabilecek ve Türk-İş içindeki farklı eğilimler "burjuvaziyle uzlaşma temelinde bir birliğe" çekilmiş olacaktı.

ABD hakim sınıflarının isteği de bu doğrultudaydı. Mevcut Türk-İş yönetimi, Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI) ve nüfus planlamasıyla ilgili çeşitli ABD vakıfları aracılığıyla ABD hakim sınıfları ve devleti ile çok yakın bir işbirliği içindeydi. Bu ilişkinin sürdürülmesi ABD açısından son derece önemliydi.

İstenen, Şevket Yılmaz'ın başkanlığında, adı "sosyal demokrat" olan, ancak "sivrilik" etmeyen, hakim sınıfların ve ABD'nin hesaplarına karşı çıkmayacak ve bu ilişkilerden kendi payına düşeni kabullenecek kişilerin de yer alacağı bir Türk-İş yönetimiydi. Genel kurul öncesinde bu yapı oluşturulabilseydi, "Türk-İş'te birlik beraberlik" gerici bir çizgide, ABD'nin ve işverenlerin istediği bir platformda sağlanmış olacaktı.

Türk-İş genel kurulunda yönetime getirilen liste, ilk başta arzulanan niteliktedir. Ancak arada önemli bir fark vardır. Bu kişiler, yönetime getirilebilmiştir.

Demokrat nitelikteki sendikaların Türk-İş yönetiminin bu gerici çizgide oluşmasına karşı sürdürdükleri tutarlı mücadele, bu oyunu bozmuştur. Türk-İş Genel Kurulunda seçimlerde alınan yenilgiye bu açıdan yaklaşmakta yarar vardır.

Genel kurul öncesinde Türk-İş yönetiminin nasıl olması gerektiği konusunnda uzun tartışmalar ve değerlendirmeler yapıldı.

Demokrat sendikaların gücünün neye yeteceği, bu genel kurulda takınılacak tavrın Türkiye işçi sınıfının sendikal alandaki uzun dönemli mücadelesine nasıl etki yapacağı ayrıntılı olarak incelendi.

Türk-İş'in ve sendikacılık hareketinin sürekli ve sistemli bir saldırıyla karşı karşıya olduğu düşünülerek, demokrasiye sahip çıkan, gücünü işçilerden alan ve mümkün olduğunca geniş bir cephenin temsilcileri olacak bir yönetimin oluşturulması yolunda çaba sarfedildi. Böyle bir yönetime destek ve yönetici verilmesi düşünüldü. Ancak, bazı çevrelerin konuya böyle yaklaşmadıkları, "sosyal demokrat" adı altında Şevket Yılmaz'ın listesine alınması düşünülen kimselerin Türk-İş yönetiminin bugüne kadarki çizgisini değiştirme doğrultusunda bir rollerinin olamayacağı düşüncesi hakim oldu. Nitekim, genel sekreterliğe, Sadık Şide'nin deyişiyle, "MDP'li sosyal demokrat Emin Kul" genel teşkilatlandırma sekreterliğine ise AAFLI ile yakın ilişkide olan Orhan Balaban aday yapıldı.

Demokrat sendikalar, daha geniş temsil niteliği olan ve yeni bir program benimseyeceğini sandıkları bir liste üzerinde Şevket Yılmaz ile bir pazarlığa girselerdi, Şevket Yılmaz'ın kabul edeceği isimler Emin Kul ve Orhan Balaban gibi "sosyal demokratlar" olacaktı.

Cevdet Selvi'nin genel kuruldan oldukça uzun bir süre önce başlattığı başkanlık kampanyasının bu oyunun bozulmasında büyük bir katkısı oldu. Ancak, eğer bu kampanya demokrat sendikaların ortak bir kararı ve tavrı olarak oluşturulsaydı, mutlaka daha etkili olurdu.

Demokrat sendikaların bu çıkışı, Türk-İş içinde sağcı "hareketçi" olarak bilinen bazı sendikacıları da çıkış yapmaya zorladı. Türk-İş yönetimi cepheden bir saldırıyla karşı karşıya kalınca, sağcı "hareketçi" sendikacılar da bu yönetimle özdeşleşmekten kaçınmak, Türk-İş'te uzun dönemli bir yatırım yapmak istediler. Mustafa Özbek'in çıkışı bu nitelikteydi. Demokrat sendikacılar çıkış yapmasaydı, Özbek'in çıkış olasılığı düşüktü. Demokrat sendikacılar çok güçlü olsaydı, Özbek'e çıkış yapma izni verilmezdi. Nitekim, genel eğitim sekreterliği için yapılan oylamada bu durum açıkça sergilen-

di. Genel kurulun ikinci gününden başlayarak, Cevdet Selvi'nin listesinden genel eğitim sekreteri adayı olan Behzat Akdoğan'ın şanslı olduğu kulislerde yayıldı. Behzat Akdoğan, Türkiye Yol-İş Sendikası'nın AAFLI'ye karşı açık tavır almasında çok etkili olmuş bir kişiydi ve genel eğitim sekreterliğine seçilirse, bu ve benzeri kuruluşlarla ilişkilerin kesileceğini açıklamıştı. Yapılan seçimlerde Mustafa Özbek ve ekibinin 104 blok oyunun olduğu ortaya çıkmışken, bu oy genel eğitim sekreterliğinde 80'lere düştü. Diğer bir deyişle, seçilme şansı en yüksek olan Cevdet Selvi 140, Kenan Durukan 136 oy almışken, 146 oy alan Behzat Akdoğan'ın seçilmesinin önlenmesi için Özbek'in listesinden yaklaşık 20 oy, Behzat Akdoğan'ın karşısında aday olan Mustafa Başoğlu'na kaydırıldı.

Bu genel kuruldan beklentiler konusunda hayalci olmamak gerekirdi. Sağ bölünmeseydi Cevdet Selvi'nin listesinin kazanma şansı çok düşük olacaktı. Ancak Cevdet Selvi ve ekibinin çıkışı boşa olmamış, Türk-İş'te büyük bir oyunu bozmuştur. Konunun bu yanı gözden kaçırılırsa ve hakim sınıfların amaçlarının ne olduğu kavranamazsa, bu çıkış gereksiz görülebilir. Bu koşullarda ayrı liste kesinlikle gerekliydi.

DEMOKRAT SENDİKACILAR NE YAPTI?

Türk-İş genel kurullarında daha önceleri de muhalefetler çıktı. Örneğin 1973 genel kurulunda da kendilerine sosyal demokrat adını veren sendikacılar, Demirsoy-Tunç ekibine karşı mücadele ettiler ve yenildiler. Ancak 1986 genel kurulunda önemli bir fark vardı. Daha önceki genel kurullarda sendikacılar arasındaki ayrılıklar, desteklenen siyasi parti farklarından kaynaklanıyordu, kalıcı ve köklü değildi ve üye tabanından kopuktu. Bu genel kurulda Cevdet Selvi ve arkadaşları siyasi parti ayrılıklarından değil, sendikacılık anlayışı farklarından hareket ettiler. Nitekim, kendilerine sosyal demokrat ismini veren Belediye-İş,Tez-Koop-İş, Hava-İş ve Basisen delegasyonları ve diğer bazı delegeler, listeler oluştururken ve oy verilirken, demokrat sendikacıları değil, Şevket Yılmaz'ın listesini desteklediler.

Bu genel kurulda "sağcılık-solculuk" değil, sendikacılık anlayışları karşı karşıya geldi. Amerikan devletinin güdümünde bir eğitimi, işçilerin gücünden korkuşu, bağımlı sendikacılığı ve tabanın tepkisini azaltacak kadar eylemi savunan sağcı ve "sosyal demokrat" sendikacılar, delegasyonun üçte birinin oyunu alarak yönetime geldi. Hakim sınıfların planları tutsaydı, oluşacak ortak listenin programı yine aynı olacaktı, ama yönetim çoğunluğun oyunu alacaktı. Demokrat sendikacıların çıkışı bu oyunu bozdu.

Demokrat sendikacılar ilk kez bu genel kurulda sendikacılık ilkeleri üzerinde görüştüler, tartıştılar ve anlaştılar. Ayrıca, bu anlaşmalarına sonuna kadar da sadık kaldılar. Bu çok önemli bir kazanımdır. Daha önceki genel kurullarda kendilerine "sosyal demokrat" ismini veren sendikacıların işbirlikleri genellikle kısa vadeli çıkarlara, kimin adayının listeye gireceğine ve benzeri etmenlere dayanıyordu. Bu birlik de genel kurul süresince paramparça ediliyor ve muhalif sendikalar arasında ilkeli bir işbirliği gerçekleştirilemiyordu.

Demokrat sendikacılar birbirleriyle ilişkilerinde bazı hatalar yaptılar. Ancak, ilkeler üzerinde ısrar edilmesi sayesinde bunlar aşıldı. Türk-İş içinde ilk kez ilkeli ve uzun nefesli bir demokrat muhalefetin oluşturulmuş olması, bu genel kurulda elde edilen en büyük kazanımdır.

Türk-İş genel kurulunda demokrat sendikacıların önemli başarılarından biri de Amerikan devletinin aracı Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü ve nüfus kontroluyla ilgili diğer vakıfların teşhiri ve tartışılmasının sağlanmasıydı. Sadık Şide'nin, Türk-İş'in bazı yöneticilerinin ve personelinin Amerikalılardan açıktan para aldıkları biçimindeki iddiaları da Türk-İş'in mevcut yönetiminin bağımlılığının sergilenmesinde yararlı oldu.

BUNDAN SONRA NE OLACAK?

Şevket Yılmaz ve ekibi yönetime geldi, ama ateşten bir gömlek giydi. Mustafa Özbek ve ekibi, "şike muhalefet" iddialarını yalanlamak ve geleceğe dönük yatırım yapmak için Şevket Yılmaz yönetimine karşı görünüşte muhalif kalacaktır. Cevdet Selvi ve arkadaşları ise, üçte bir oyla gelmiş ve yıpranmış Şevket Yılmaz yönetimine karşı, ilkeleri oluşmuş ve genel kurulda sınanmış bir birliktelikle yüklenecektir.

Türk-İş'in 14. Genel Kurulunda demokrat sendikacılar, ilkeli ve sınanmış bir birlik oluşturdular, hakim sınıfların büyük bir oyununu bozdular. Seçimlerde alınan yenilgi önemli değildir. Bu sendikalar Türk-İş'ten ayrılmama, Türkiye işçi sınıfının sendikal birliğini Türk-İş'te sağlama, Türk-İş'e sahip çıkma ve ilkelere dayalı bir muhalefeti sürdürme konusunda karalıdırlar. Bu, Türk-İş tarihinde ilk kez gerçekleşmektedir. Umut veren de budur. ●

İşçi sınıfı eylemin neresinde?

ALİ DEMİRKAN

1980 EYLÜL'ünden başlayarak 1986 sonlarına uzanan süreç, işçi sınıfının kazanılmış haklarının elinden alındığı, saldırı ve baskıların doruk noktasına ulaştığı yıllar olarak anılacak. Yine 1980'lerin başında uzlaşmacı sendikal hareketin denetimi içinde kalan işçi kitleleri özellikle 1985 sonlarına kadar kendisine yönelik tüm saldırılara karşın tarihin en hareketsiz dönemini yaşadı. Uzunca bir süre tepkisini dışa vuramayan işçi kitleleri, üyesi oldukları Türk-İş'in felçli bünyesinde şoklar yaratarak eylem arayışlarına yöneldiler. 1985 başlarında alınan "Eylem Kararları" ise dipten gelen dalganın ilk kıvılcımları olarak kendini gösterdi. Sayısı çok az olan grevler dışında, 1985 Mayısında Bursa'da yapılan toplantı yılın ilk ve tek eylemi olmasına karşın, "Eylem Kararları" yeni bir döneme geçişin ilk işareti oldu.

4 Ocak 1986'da demiryolcuların Haydarpaşa'da başlattıkları direniş ise, yeni yılın nasıl geçeceğine ilişkin somut bir adım olarak ortaya çıktı. Demiryolu memurlarıyla başlayan ve 31 Aralık'ta Otomobil-İş üyesi Erka işçilerinin gerçekleştirdikleri direnişe kadar geçen süre saman zaman onbinlerce işçinin katıldığı yığınsal eylemlerle doldu. Aşağıda dökümünü yapıp kaynağını, niteliğini ve perspektifini incelmeye çalışacağımız sendikal eylemler, sayı ve sınırı çok az olmasına karşın, 1986'da susukunluğun kırıldığını kanıtlamaktadır.

• Ocak: Devlet Demiryolu çalışanları, Haydarpaşa Demiryolu Makinistleri, Ateşçileri ve Revizörler Derneği (DEMARD) üyesi bir grup makinist, fazla mesainin düşürülmesi ve fazla mesai ücretlerinin arttırılması için işi bıraktılar. Direnişe tüm çalışanlar katıldı ve somut kazanımlar elde ettiler.

• 22 Şubat İzmir Mitingi "Eylem Kararları" çerçevesinde Türk-İş tarafından gerçekleştirilen, son yılların en büyükprotestoeylemi oldu. Tüm yıldırma çabalarına karşın, Türk-İş üyesi ve bağımsız sendikalardan on binlerce işçinin katıldığı bu mitingde, Türk-İş yönetimi ve hükümet yoğun bir biçimde protesto edildi.

• Nisan-Mayıs: Kıdem Tazminatı Fon Tasarısına karşı tepkiler kitleselleşti. İstanbul'da Türk-İş üyesi ve bağımsız sendikalar kısa sürede TBMM'ye ulaştırılmak üzere 65 bin imza topladılar.

• 6 Haziran:İkramiyeleri eksik ödenen 7 bin İzmir Tekel işçisi ikramiyelerini almayı reddederek, uygulamayı protesto ettiler.

• 22 Haziran: Eskişehir Mitingi, Türk-İş tarafından çok geri düzeyde tutulmaya çalışılmasına ve ağır polis baskılarına karşın, 40 bin işçinin katılımıyla gerçekleştirildi, hükümet istifaya çağrıldı.

• Aynı günlerde ikramiyeleri bir yıldır ödenmeyen Sefaköy Zetip işçileri direnişe geçti. 70 işçi gözaltına alındı.

• Ağustos: Kavel'de işten atmalara karşı etkin yemek boykotu yapıldı.

• Eylül-Ekim: Otomobil -İş'in örgütlediği MESS'e bağlı işyerlerinde, toplu sözleşme sürecine yönelik olarak belirgin bir üretim düşüşü kaydedildi.

• 4 Kasım: Toplu sözleşmeler süreci. MESS işyerlerinde yaklaşık 30 bin işçinin katıldığı yemek boykotu yapıldı. 26 kişi gözaltına alındı, tutuklamalar oldu.

• 7 Kasım: SEKA işçileri sonuçlanmayan toplu sözleşme görüşmelerini protesto için, kuruluşun 50. yıl yemeğini boykot ettiler.

• Aralık: Öz-İplik Genel Başkanı, Çukobirlik'deki sendikal baskıları kınamak üzere, Öz Gıda-İş Genel Sekreteri ile iki işyeri temsilcisi ise, Yem Sanayi A.Ş'nin toplu sözleşmeuygulamalarını protesto etmek için açlık grevine başladılar.

• Mecidiyeköy Apeks'te ücret alacaklarının ödenmemesi nedeniyle, iş bırakma eylemi.

• 31 Aralık: Eyüp Erka Oto'da ikramiyelerin ödenmesi için işçiler fabrikayı terketmediler.

• Bağımsız Otomobil-İş ve Laspetkim-İş üyeleri başta olmak üzere, yaklaşık 5 bin işçi yeni yıla grevle girdiler.

Sayısı, katılımı ve kapsamı yetersiz ve somut kazanımları çok sınırlı olmasına karşın, işçi sınıfının tepkilerinin bir öncesine oranla niteliksel bir fark göstermesi nasıl açıklanabilir? 1985'de işten atılmamak için en gelişkin tepki olarak "namaz kılmaya" başvuran işçi, bugün eylemini toplu direnişe nasıl çevirebiliyor? Bursa'da bir spor salonunu dolduramayan sendikalar, İzmir ve Eskişehir'de alanları nasıl dolduruyor?

Bu soruları yanıtlayabilmek için, öncelikle suskunluğun kaynağını ve suskunluğun kırılış sürecini incelmemiz gerekiyor.

SUSKUNLUĞUN NEDENLERİ

12 Eylül 1980 niteliksel bir değişimi ifade ediyor: devlette, politikada ve toplumda. İşçi sınıfı, sendikalar ve politik mücadele de bu değişimden payını aldı. İlk günden başlayarak rejimin boy hedefi haline gelen işçi sınıfı, 12 Eylül'ün faturasını tüm boyutlarıyla ödedi.

İşçi sınıfının politik mücadelesi ve örgütleri ağır terör koşulları altına itildi. Partileri kapatarak sınıfla açık bağ kurma olanakları ve çalışması engellendi. İşçi sınıfı bir bütün olarak politik savaşımındışına çekildi.

12 Eylül 1980'in ilk saatlerinden başlayarak, tüm DİSK yöneticileri gözaltına alındı ve tutuklandı. Yine takip eden günlerde ve kısa sürede bütün şube yöneticileri ve işyeri temsilcileri başta olmak üzere, DİSK'le temsil edilen tüm öncü işçiler tutuklandı. Sendikal hareketin gerçek dinamiği DİSK'in çalışması sona erdirildi. Binlerce sendikacı ve işçi, idam talebinden başlayarak en ağır biçimlerde cezalandırılmak üzere mahkeme salonlarına dolduruldu. En az bu kadarı da politik mücadelenin sanığı olarak sınıftan koparıldı.

Diğer politikleşmiş öncü kadro larsa kitlesel işten atılmalar ve kara listelerle fabrikaların çok uzağına bırakıldılar. Erken emeklilik, yoğun iflaslar ve benzeri nedenler eklenince, eşi görülmemiş bir sirkülasyon işçi sınıfının çehresini tümüyle değiştirdi. Böylece 12 Eylül'ü planlayanların korkulu rüyasıhalinegelen"100 binmilitan"ortadan kaldırılmış oldu. Öncülerinden arındırılmış, hareketi felce uğratılmış işçi sınıfı ise uzlaşmacı Türk-İş'e terkedildi.

Bununla birlikte, 1983'lere kadar sendikal çalışmaların tümüyle tatil edilmesi işçi sınıfının yeni nesiller ve öncüler yetiştirmesinin önüne güçlü bir engel olarak dikildi.

Operasyonlar 83'den sonra da bitmedi. Sendikal çalışmaların her adımı, özellikle yeni öncü işçiler için işten atılmanın gerekçesi haline getirildi. (Bir yıl içinde Otomobil-iş üyelerinin onda biri sendikal nedenlerle işten atıldı). Buna, sendika kongrelerine yönelik çalışmalarda, özellikle Türk-İş'de muhalefet olduğu gerekçesiyle işten atılan yüzlerce yeni öncü eklendiğinde operasyonun boyutları görülebilir.

Kuşkusuz tek neden olmamakla birlikte, çok kısa bir süre içinde salt öncü unsurlara yönelik bu operasyonların ve sınıftan koparılmaların susukunluktaki payını kim yadsıyabilir? Kaldı ki bu olumsuzluğu destekleyen ve pekiştiren yığınla uygulamayı da unutmamak gerekiyor. Rejimin, en küçük kural dışı davranışları bile acımasızca yok etme silahlarıyla donandırdığı çok sınırlı örneklerde de olsa artık kanıtlanmıştır (1982 Sümerbank Defterdar yemek boykotu). 12 Eylül'le

birlikte hak arama araçları tümüyle etkisizleştirildiği gibi yeni filizlenmeleri önleyecek olağanüstü tedbirler de ihmal edilmemiştir.

1986 ÖNCESİNE İLİŞKİN BAZI SAPTAMALAR

1986 yılında daha önceki yıllara oranla gerçekleştirilen toparlanma ve sıçramanın kaynağını 1983'de aramak yanlış olmasa gerektir.

"Demokrasiye geçiş"le birlikte yeniden başlatılan etkin sendikal çalışma, çok dar bir alanda olmasına karşın somut talepleri de birlikte getirdi. Yıllarca çıkış kanalları kapatılmış ve bastırılmış pekçok talep, yeni öncüleri eliyle ekonomik mücadele platformuna çıkmakta gecikmedi. 1980 öncesinin sıradan işçisi, ilerici sendikal hareketin sıra neferleri, çok kısa bir sürede sendikal mücadelenin öncüleri haline geldiler. 1980 sonrası bazı fabrikalarda kalmayı başarmış öncü işçilerin dar sendikal çalışmaları, işçileri diri tutmaya yönelik eylemleri, yeni dönemde yeni sendikalarda can buldu. Bütün tutuklamalara, işten uzaklaştırmalara ve kara listelere karşın, ilerici sendikal hareketin kökü kazınamadı. İlerici sendikal gelenek ve ilkeler yeni sendikalara taşındı. Buralardaki ileri unsurlarla birleştirilerek yeni güç odakları yaratıldı.

Yine bu döneme, özellikle Türk-İş'e yönelik eski alışkanlıklardan ve önyargılardan uzak bir bakış açısı kazanılmasını da eklemek gerekir.

İlerici öncü işçiler Türk-İş'i teşhir ve mahkum etmek yerine, onu ekonomik demokratik mücadelenin etkin bir aracına dönüştürmeye çalıştılar. Sendikal demokrasi talebi, Türk-İş ve sendikalarında değişimin anahtarı oldu. Tabandan örgüte ve merkeze doğru uzanan her kanal, kitlesel eylemlere yönelik güçlü bir basınç yarattı. Eylem kararlarına ve eylemlere yeni dinamikler kazandırdı.

İşçi sınıfı ve sendikalar, yeni dönemle birlikte gerçek kayıplarının boyutlarını kavramaya başladılar. 1984 ve 1986 toplu sözleşme döneminde yeni sendikal yasaların uygulanması, yasaların gerçek niteliğiyle siyasi iktidarın işçi sınıfına ve sendikalara karşı düşmanca tavrını açığa çıkardı. Sendikal harekette uzlaşmacılıklarıyla tanınan birçok sendikacı ekonomik mücadelenin geri platformunu itiraf etmek zorunda kaldılar. Geniş yığınlarsa, yeni sendikal yasa ve uygulamalarla ekonomik-demokratik mücadelenin eylemden geçtiğini kendi deneyimleriyle gördüler. Eyleme açılan her kapı, güçlü bir çıkış haline getirildi.

1980 sonrası aydın hareketinin suskunluğu yırtan yürekli çıkışları da işçi sınıfının eyleme yönelmesinde ve eylem eğitiminde bir okul olma işlevi kazandı. "Aydınlar Dilekçesi"yle başlayan ve çoğu kez sıkıyönetim mahkemelerinde devam eden direniş ruhu, işçi sınıfının kıpırdanışına yansımakta gecikmedi.

Taleplere ve kıpırdanışa paralel olarak işçi sınıfına yönelik yayıncılığın gelişmesi süreci canlandıran önemli bir faktör olarak ortaya çıktı. Politik dergilerin ve ekonomik mücadelenin durumuna ilişkin incelemelerin sayısının artması, sendika gazetelerinin yeniden yayınlanması eğitimi kesintiye uğratılmış sınıf tarafından ilgiyle izlendi. Panel, İşçi Komisyonları gibi girişimlerinse, süreci derinleştiren önemli adımlar olduğu söylenebilir.

Bu arada 1986 eylemlerini teşvik eden ve etkileyen üç unsuru saymadan süreci kavramak mümkün değil. 28 Eylül seçimi, toplu sözleşmeler ve sendika genel kurulları.

1986 ara seçim dönemi, yoğun olarak uygulanan depolitizasyonun etkisinin azaltıldığı bir platform oldu. Siyasi iktidar kimi zaman tüm

31. SAYFADA SÜRÜYOR

NETAŞ GREVİYLE

NETAŞ GREVİ,24 Ocak ve 12 Eylül ile, ülkemizin, işçi sınıfı ve emekçi halk için yaşanmaz hâle getirilişine karşı en önemli ekonomik-demokratik karşı koyuşlardan biri konumuna geldi.

Netaş grevinde taraflar yalnızca işçiler ve sendikaları Otomobil-İş ile işveren değildir. Bu grevde ülkemizi ucuz emek talanına açık hâle getiren ANAP hükümeti, grev kırıcı tutumuyla bir devlet kuruluşu PTT ve Northern Telecom'un çıkarlarını görevi gereği gözeten Kanadalı Genel Müdür de işçilerin karşısında saflarını tutmuş durumdalar.

NETAŞ 1967'de kuruldu. Sarı sendikanın işyerinden kovulmasının koşulları ise ancak 1975'de oluştu. DİSK Maden-İş'e geçmek için, zorunlu bir mücadele başladı Netaş'da. İşveren bazı işçilere rüşvet önerdi, 24 işçiyi işten çıkardı, ancak karşısında işçilerin direnişini gördü. Bu aşamada ilginç ve örnek bir gelişmeye tanık olundu. Kanada'daki Northern Telecom işçileri, uluslararası dayanışmanın güzel bir örneğini vererek, Netaş işçilerinin mücadelesini desteklemek için, iş bırakma kararı aldılar! Bunun üzerine işveren Maden-İş'le sözleşmeye oturmak zorunda kaldı.

Netaş işçileri, örgütlülüğü başka fabrikalara taşıma mücadelesinin de başında oldular. Fakat kapıda bildiri dağıtan Netaş işçilerine, bilinçsiz bir grup saldırdı ve Netaş'lılar 1980 Mart'ında **Mustafa Benlioğlu**'nu yitirdiler. 12 Eylül'ün hemen ertesinde de, işyeri temsilcileri aylar süren gözaltılara alındılar, bir daha sendikal çalışmalara katılmayacaklarınaa ilişkin belgeler imzalamak zorunda kaldılar.

1983'de sendikal çalşmalar yeniden serbest bırakılınca, Netaş işçileri Otomobil-İş'i seçtiler.

İLETİŞİM PAZARINDA DÖNEN DOLAPLAR

Bu gelişme çokuluslu tekellerin bir anda pazar kavgasına tutuşmalarına yol açtı. **Northern Telecom,** ortağı bulunduğu **Netaş** için fazla zorlanmadan pazarın yarısını aldı. Öteki yarısı için de, **Siemens, LM Ericsson** ve **ITT** kapıştılar ve o güne dek PTT'nin araştırma laboratuvarı olan **Arla** (bazı yerli ortaklarla birlikte) ITT'nin de önemli pay almasıyla, **Teletaş** adlı ikinci büyük şirkete dönüştü. Sayısal santral pazarının yarısı da böylece ITT'nin Sistem-12'lerine geçmiş oldu.

Netaş, 1985 yılını yatırım yılı olarak seçmesine karşın, yıllık çalışma raporundan anlaşıldığına göre, Türkiye'nin en büyük telefon, küçük elektronik santral ve X-bar santral üreticisi olarak, 24 milyar liralık satış yaaparak, 2 milyar lira **net** kâr elde etmiş görünüyor.

YENİ İHALELERDE HÜKÜMETİN GREV KIRICILIĞI

Daha önceden aldıkları ihaleler karşılığında, Netaş 1987 içinde 800 bin hatlık DMS, Teletaş da 700 bin hatlık Sistem-12 sayısal santral montajının (toplam 1 milyon 500 bin) tek tek her santral için programını çıkartmış durumdalar.

Bununla birlikte, PTT'nin 400 bin hatlık yeni bir sayısal santral ihalesi açacağından sözedilirken, 1987 yılı için 890 bin hatlık yeni bir anlaşmanın (198 milyar lira), PTT ile ITT (Teletaş) arasında yapıldığı öğreniliyor. 1987 yılı Ulaştırma Bakanlığı Bütçesi'nde karar alınınan hat sayısı 1 milyon 50 bin olduğuna göre, Netaş ile Teletaş'ın 1987 için üstlendikleri toplam program kapasitasi bu sınırı fazlasıyla aşmışken, bu yeni ihale ya da anlaşma da nereden çıkıyor?! PTT Genel Müdürü, bütçede kararlaştırılan sayının iki katı hattı devreye sokamaz. O halde, görülen odur ki, Netaş'ın grevde bulunması nedeniyle gerçekleştiremeyeceği düşünülen hat kapasitesi, yeni bir ihale ile ya aralarında **Northern Telecon Türkiye Genel Müdürlüğü**'nün (doğrudan Kanada şirketi) de bulunduğu aç teklere sunulacak ya da zaten ITT'ye verilmiş bulunuyor. Benzer bir durum 200 hatlık köy tipi santral için de sözkonusudur.

Böylece bugüne dek işçilere baskı yapma, öğrecileri üretime bilfiil

sokma, malzeme kaçırma,yarım kalmış santral montajlarında PTT teknisyenlerini kullanma vb. klasik grev kırıcılığı yöntemleri yerine, büyük çapta bir **profesyonel grev kırıcılığına** soyunmuştur. Çok ilginçtir, bu son ihaleye Netaş girmiyor ama, ana şirketin Ortadoğu'daki ileri karakolu olan Northern Telecom Türkiye Genel Müdürlüğü giriyor!..

Bu karmaşa içinde, PTT'nin Netaş'daki yüzde 49'luk payı da 21.11.1986 günü Başbakanlık Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı'na devredildi.

İkibuçuk ay süren grev boyunca, işveren tarafı iki kez görüşme çağrısı yapmasına karşın, sendikanın esnek tutumunun tam tersine, hiçbir yeni açılım getirmedi. Ve ülke ekonomisine verilen zarar her gün 400 milyon lira olarak sürüyor. Asıl hedef, Otomobil-İş'in çökertilmesi, bu da ancak grevin başarısızlıkla sonuçlanmasıyla olanaklı. Gerçi işveren ve hükümet de Otomobil-İş'in

DAYANIŞMA

MADDİ DAYANIŞMA İÇİN GÖREV BAŞINA

Anadolu Bankası Üsküdar Şubesi İbrahim Ören (Netaş İşçileri) No. 17757

varlığının Netaş'a bağlı olmadığını biliyorlar ama, 12 Eylül'ün bu en büyük grevine indirilecek darbeyle, işçi hareketinin greve çıkma direnci önemli bir yara almış olacak.

NETAŞ, GREV OKULU

Netaş işçileri, her türlü olumsuz koşula, kara kışa karşın, direniyorlar. Ancak, grevin her geçen gün daha güç koşullarla karşı karşıya kalmasına teslim olmamak için, yapılması gerekenler var:

• Daha çok sayıda işçiye sorumluluk ve yetki verilerek, tüm işçilerin sürekli ve kollektif katkısının alınması. Ancak böyle bir çalışmayla grevin sonuna dek diri tutulacağı ve grevin fizik ve moral yükünün sınırlı sayıda öncü işçinin sırtına binmesinin önüne geçilebileceği herkes tarafından kavranıyor.

• İşverenin moral saldırılarına karşılık olarak, en uzak duran işçileri bile kapsayacak biçimde, tüm işçilere ulaşıp ilişkinin sürekli tutulması.

• Kadın-erkek tüm işçilerin ailelerine grevin anlamınının kavratılması. Bunun, işçilerin direnme gücünün sağlam tutulmasında en önemli sorunlardan biri olduğunun görülmesi gerekiyor.

• Bu işlerin başarıyla üstesinden gelinebilmesi için, Grev Komiteleri'nin hızla işler duruma sokulması. Ancak böylelikle, işçilerin tümü grevin yürütülmesinde Grev Komitelerinden işyeri temsilcilerine, Şube yöneticilerinden Genel Merkez'e dek karar alma ve uygulama hiyerarşisi içinde yerlerini alacaklar ve kendilerine güveneceklerdir.

• Grev çadırının yokluğunu, sendika lokalinin etkin biçimde kullanılmasıyla doldurma çabasının, sıcaklığını yitirmeden sürdürülmesi.

• Kapıda ikişer ikişer nöbet tutan işçilerin hiçbir zaman yalnız bırakılmaması.

DEMOKRASİ GÜÇLERİNE DÜŞEN GÖREV

Netaş işçileri 2.5 aydır, sendikalarının sınırlı olanaklarıyla, günlük yaşamlarını sürdürmeye çalışıyorlar. Bu yüzden de, başta sınıf kardeşlerinin ve tüm demokratik güçlerin dayanışma için görev başına koşmalarını bekliyorlar. Grevin geldiği bugünkü aşamada, dayanışmanın alanı artık **ekonomikdir**.

Bunun için şunları anımsatmayı yararlı görüyoruz:

• Türk-İş 14. Genel Kurulu'nda güçlü ve önemli bir çıkış yapan demokratik muhalefeti oluşturan sendikaların, vakit geçirmeksizin Netaş işçilerine kulak vermeleri gerekiyor. Demokratik muhalefet, ortaya koyduğu ilkeleri ve programını Netaş'da yaşama geçirme fırsatını yakalamıştır, bu fırsatı kaçırmamalıdır.

• Olanak bulunan her fabrikada ya birer hafta sonu ya da bir saat, "Netaş işçileri için çalışma kampanyası" açılabilir.

• İlerici, demokrat tüm aydınlar, yazarlar, sanatçılar, maddi katkılar getirecek dayanışma biçimleri yaratabilirler.

GÜN dergisi, Otomobil-İş'in öncülüğünde gerçekleştirilecek tüm dayanışma kampanyalarını en etkin biçimde destekleyecektir.

Netaş işçileri ile maddi dayanışma için görev başına!

DİSK'in 20. kuruluş yıldönümü kutlanıyor

KUTLAMA programı içinde Abdullah Baştürk'ün 13 Şubat'ta İstanbul Pera Palas'ta vereceği bir kokteyl, SHP'nin aynı yerde 14 Şubat'ta hazırladığı bir sempozyum yer alıyor. Her iki düzenlemeye de ulusal ve uluslararası düzeyde katılım gerçekleşiyor. Bu kutlamalar, 12 Eylül sonrasında yapılan, DİSK'in ilk toplu yıldönümü töreni oluyor.

SHP'nin düzenlediği sempozyumla ilgili olarak SHP Genel Sekreter yardımcısı **Yakup Kepenek**, GÜN'e toplantıyı şöyle anlattı:

"Ülkemizde 1980 sonrasında sendikal hakların nasıl baskı altına alındığı biliniyor. Sendika yöneticilerinin yargılanması, sendikal çalışmaların engellenmesi ve özellikle siyasal çalışmaların yasaklanması, demokrasimizi göstermelik bir konuma getiriyor. Bu yapay durumun kırılması gerekiyor. Demokraside, sendikaların işlevlerinin çok ayrıntılı bir biçimde sergilenmesi zorunluluğu doğuyor. SHP bu gerçeklerden hareketle söz ettiğiniz semineri düzenliyor."

Çağdaş Gazeteciler Derneği de bu yıl onur ödülünü "20 Yıllık Mücadelesi" nedeniyle DİSK'e verdiğini açıkladı. Ödül 6 Şubat'ta düzenlenen bir törenle verilecek.

Yasadışılığa karşı mücadele

SİNAN TUNA

1960 VE 1970 gençlik kuşağı yıkıcı sonuçları olan sorunlar yaşadılar. Ancak ne 1960 gençliği, ne de 1970 gençliği daha ilk günden 1980 gençliği kadar ağır sorunlarla karşı karşıya gelmedi.

1960 yıllarında öğrenci gençlik denebilir ki Cumhuriyet Dönemi Türkiye'sinde en itibarlı dönemini yaşadı. Gerici ve hızla demokrasiden uzaklaşan bir iktidarın devrilmesinde önemli bir rolü oluşturdu. Bu nedenle iktidarı ele geçiren radikaller gençliğe müttefik gözüyle baktılar. Kurucu Meclis'e öğrenci gençliğin temsilcileri de çağrıldı. Toplumun bütününde olduğu gibi üniversitelerde de geriliğe karşı alınan tutum ilerici düşüncelerin yaygınlaşması için olumlu bir ortam hazırladı. Toplumun her kesiminde ilerici düşünceler güçlü bir atılım içindeydi. Bu atılım toplumsal ve siyasal örgütlenmeler düzeyinde etkin kuruluşlar ortaya çıkardı.

Öğrenci hareketi ilk adımlarını böylesi olumlu koşullarda attı.

1973-1974 yıllarında ise bir karanlık dönemden çıkılmaktadır. Gericiliğin yasal ya da kurumsal düzeyde önemli kalıntıları vardır. Ancak bir anlamda da gericilik tutunamamıştır. Demokratik taleplere sahip çıkan bir parti genel seçimlerden birinci parti olarak çıkmış, hükümet kurmuştur. Genel af çıkartılmış, demokratik ve sol düşüncelerin tecrit edilme çabaları püskürtülmüştür.

Bu nedenlerle öğrenci gençlik 1974'lerde büyük illerde öğrenci derneklerini kurarken, yasal ve idari anlamda ciddi bir engelle karşılaşmadı. Gericiliğin yarattığı olumsuz psikoloji kısa zamanda aşılabildi. Bu yıllarda aynı zamanda yığın hareketlerinde de güçlü bir yükseliş dalgası görüldüğünden, demokratik öğrenci örgütlenmelerinin önündeki engeller daha çabuk aşıldı.

Bugün yine dağıtılan, ezilen ve kayıplara uğrayan demokratik ve sol hareketin yeniden toparlanma dönemini yaşıyoruz. İçinde bulunduğumuz dönemin özelliklerini bütün boyutları ile kavramak, izlenecek yolun başarısı açısından çok önemlidir.

Gerek dergimiz sayfalarında, gerek ilerici basında sergilenmeye çalışılan günümüz koşullarını yeniden tasvir etmeye gerek yok. 1982-1983 yıllarından sonra görülen değişiklikleri hiç küçümsemeden, tam tersine önemle altını çizerek diyebiliriz ki bir "vesayet demokrasisi" koşullarında yaşıyoruz. 12 Eylül darbesinin eli günümüze kadar uzanmaktadır. Vesayetin kurumsal ve yasal dayanakları güçlerini korumaktadır.

İşte günümüz koşullarını 60'lar ve 70'lerden farklı kılan bu durumdur. Bu dönemdeki derleniş daha ilk adımından başlayarak bu cenderenin varlığını hissetmektedir.

12 Eylül devleti yeniden düzenleyerek, dar bir yasal çerçeve çizdi. Bu çerçeve en temel insan hak ve hürriyetlerini ya içermiyor, ya da çok sınırlı bir biçimde içeriyor. Ancak güncel olarak yeniden toparlanmanın önündeki en büyük engel yasal kısıtlılıklardan kaynaklanmamaktadır. En büyük engel, toplumda hala varlığını yasadışı biçimde sürdüren diktatörlük yöntemleridir. Diktatörlüğün güçlendirdiği kurumların en kısıtlı biçimiyle bile yasaları tanımayarak sürdürdükleri zor ve baskı eylemidir.

Demokratik ve sol güçlerin dikkatlerini bu noktada toplamalarının özel bir önemi vardır. Ve bu bakımlardan Ankara ve İstanbul'da gözaltına alınan öğrenci gençlere, demokratik öğrenci hareketinin sahıp çıkışı ve savunması demokrasi mücadelesinde bir dönüm noktasını oluşturmaktadır.

Örneğin, "irticanın orduya sızması" konusunda Cumhurbaşkanlığı katına ulaşan bilgilerin yürütmeden birinci dereceden sorumlu kişiye, Başbakana çok sonradan ulaştığı bir Türkiye'de yaşıyoruz. Bu durum elbette Başbakan'ın sorumluluklarını ortadan kaldırmaz Böyle bir işleyişe engel olmakararlılığında olan bir Başbakan'ın bu garip, ama gerçek olan mekanizmayı dağıtması gerekir. Ancak yine de bu örnek önemlidir. Vesayet demokrasisinin nasıl işlediğinin güncel bir kanıtıdır.

Görüşümüzü sınırlarını daraltarak ve somutlayarak anlatmaya çalışalım.

Öğrenci derneği kurmak için başvuranların dosyaları iade ediliyor. Kurucular karakollarda sorgulanıyor. Rahatsız ediliyor ve baskı görüyor. Sonunun nereye varacağı bilinmeyen bir biçimde ajan ve provakatör toplanıyor ve örgütleniyor. Polis ve idare yasal hakkını kullanmak isteyenlere suçlu gözüyle bakıyor. Bu nedenle her türlü aracı ve yöntemi kullanma hakkını kendisinde görüyor.

Bu uygulamalar bugünkü yasalara göre bile yasadışı durumlardır.

"Operasyon var" sözü altı yıldır sihirli bir anlam kazandı. Polis ve idare yalnızca "operasyon var" sözünü söylemekle her türlü eylemi yapabilme hakkını kendilerinde görmeye başladı.

"Operasyon var" denilince evler basılabilir, talan edilebilir, herkes gözaltına alınabilir, her türlü işkence yapmak serbesttir, göz-

altına alınan istenildiği gibi davranması için sonuna kadar zorlanabilir, hatta öldürülebilir. Vatandaşlar hiçbir yargı kararı olmadan radyo ve televizyondan suçlu olarak ilan ediliyorlar. Bu durumda olanların yüzde doksanı kovuşturulmaya bile götürülmeden bırakılıyor. Ancak bu hiçbir şeyi değiştirmiyor.

"Operesyon var" denilince aileler çocuklarından, yakınlarından bilgi alamaz olurlar. Başvurulan bütün kapılar duvar olur. Artık hem gözaltındaki vatandaşlar, hem de yakınları bütünüyle çaresiz, yapılabilecek bütün felaketlerle karşı karşıyadır.

Toplum, son yılda bu durumları defalarca yaşamak zorunda bırakıldı. Vatandaşlar uğradıkları haksızlıklara karşı varolan yasal haklarını kullanarak karşı koymak, sorumlularını cezalandırmak istediler. Son derece önemli ve gerekli olan bu çabalar da zulme sahip çıkanlarca bürokratik mekanizmalar içinde boğuldu.

Bu nedenle, Aralık ve Ocak ayı içinde demokratik öğrenci hareketinin ortaya koyduğu çizgi yeni bir dönemi müjdelemektedir.

Demokratik öğrenci hareketini bütünüyle yasadışı fiili baskı ve zor yoluyla dağıtmak ve sindirmek isteyen güçler son yıllarda ilk kez geri basmayan, bulunduğu noktayı dirençle savunan bir tutum ile karşı karşıya geldiler.

Öğrenciler, demokratik mücadeleleri nedeniyle gözaltına alınan arkadaşlarına sahip çıktılar. Öğrenciler ve aileler yığınların dikkatini çekebilmek için uğraştılar. Toplumsal ve siyasi örgütlerini harekete geçirmeye çalıştılar.

Açlık grevlerine, siyah çelenk koyma, protesto telgrafları yollama ve yemek yememe eylemlerine toplamı binleri bulan öğrenciler katıldı. Bir operasyon döneminde ortalığı çil yavrusu gibi dağıtan güçler bu gerilemeyen, tam tersine hesap soran ve savunan tutum karşısında hayli şaşırdılar.

Bu başarılı örneğin kaynaklarını dikkatli bir biçimde incelemek gerekmektedir.

Güncel sorun keyfiliğin engellenmesidir. Biraz şematize ederek diyebiliriz ki, kitleler kısıtlı yasaları aşabilmek için öncelikle kısıtlı yasalarla keyfilik engelini aşmalıdırlar. Demokratik öğrenci hareketi bu yönde önemli bir adım atmayı başardığı için örnek bir tutum alabilmiştir.

Demokratik öğrenci hareketi yasadışılığa karşı yasallığı savundu. Üstelik bu çizgisini yalnızca bilinçli kesimlerin tepkisiyle sınırlamadı. Sorunların çözümü için demokratik hakların savunulması düşüncesini öğrenciler içinde yaydı. Bilinç bakımından ortalama bir düzeyde öğrencilerin de katılabileceği eylem biçimleri buldu ve yaşama geçirdi. Tepkisini diğer demokratik ve diktatörlük karşıtı güçlerin eylemi ile birleştirmeye çalıştı.

Bu sıralananlar diğer kesimlere olduğu gibi, demokratik öğrenci hareketine de sıkıca bağlı kalacağı ve izleyeceği yolu göstermektedir.

Saldırının ana hedefi demokratik öğrenci örgütlenmesidir. Çünkü örgütsel yapı bozulunca mücadeleyi yozlaştırmak ve etkisizleştermek çok kolaylaşacaktır. Baskılar arttıkça daha yoğun bir biçimde demokratik örgütlenmeyi geliştirmeye çalışmak gerekmektedir. Bu alandaki gevşekliğin ve başıbozukluğun büyük olumsuz sonuçları olacaktır. Baskılar sonucunda içe kapanmak yerine, daha çok öğrenci kitlesine açılmak gerekir. Demokratik örgütleri yaymak ve geliştirmek gerekir.

Demokratik öğrenci hareketi en geri biçimiyle bile olsa, her türlü birlikte davranma bilincini ve eylemini geliştirmeye çalışmalıdır. Bu bakış açısı keyfiliğe karşı mücadele ve demokratik örgütlenmenin gelişmesi açısından önemlidir.

Çünkü saldırıları göğüslerken eylemin kapsadığı kitlenin çapı giderek daha çok önem kazanmaktadır. Bir başka deyişle, en alt noktadaki öğrenciyi bile haklarını savunmaya katabilmek, demokratik öğrenci hareketinin eylem çizgisinin ana özelliği olmak durumundadır. ●

Öğrenci Postası sahibi Serhat Şimşek ve öğrenci temsilcileri hâlâ gözaltında!

DERGİMİZİNde aralarında bulunduğu 12 yayın kuruluşu, basın özgürlüğüne ve öğrenci temsilcilerine yönelen baskıları kınadı. Aşağıda adları bulunan 12 yayın kuruluşu, ortak olarak yaptıkları basın açıklamasında, "Ülkemizin gündemindeki en önemli sorunun demokrasi sorunu olduğunu belirterek, basın özgürlüğünün, demokrasinin varlığının en önemli göstergelerinden olduğunu vurguladılar. Basın açıklamasında şu görüşlere yer verildi:

"Şu anda yürürlükte olan gerek yasal, gerekse keyfi uygulamalar basın-yayın özgürlüğünden söz etmeyi olanaksız kılmaktadır.

Son günlerdeki gelişmeler, bunu açıkça ortaya koymaktadır. Öğrenci gençliğin demokratik yayın organı "Öğrenci Postası" üzerindeki baskılar giderek artmaktadır. Kasım '86 içinde bu derginin yayın kurulu üyeleri A. Aykut Kingir ve Fatma Yüksel gözaltına alındılar. 18 Aralık 1986 günü derginin yazıişleri müdürü Emin Bebek, 6 Ocak 1987 günü ise derginin sahibi A. Serhat Şimşek ve 14 Ocak 1987 günü dergi yayın kurulu üyesi Atilla Bahçıvan göazaltına alındılar. Gözaltındaki öğrencilerden serbest bırakılanlar, gözaltındayken işkence gördüklerini belirttiler.

Aralık '86'da baskılar "Yarın Dergisi"ne yöneldi. Abone ilan bürosu sorumlusu Nesrin Hocaoğlu, teknik büro çalışanlarından Suat Tekeli ve haber bürosu sorumlusu Beyhan Sunal gözaltına alındılar. Gözaltına alınan dergi çalışanları işkence gördüklerini açıkladılar.

TCK'nın Basın Yasası'na ilişkin bölümünde yeni değişikliklerin düşünüldüğü bu günlerde, demokrat basın kuruluşlarına yönelen bu baskıları basın-yayın özgürlüğü ve demokrasi açısından kaygı verici buluyoruz."

Gün dergisi
Yarın dergisi
Görüş dergisi
Bilim ve Sanat dergisi
Yeni Düşün dergisi
İletişim Yayınları
Öğrenci Postası dergisi
Alınteri dergisi
Düşün gazetesi
Yeni Çözüm dergisi
2000'e Doğru dergisi
Saçak dergisi

Yeni sömürgeciliğin çıkmaz sokağı

FİLİPİNLER

JOSE LAVA - PARTIDO
FKP Politbüro üyesi
Çeviren: Gül Aysu

Varlığını her alanda, imalat sanayiinde, tarımda, hizmetler sektöründe, özel ve devlet tarafından işletilen finans kurumlarında açıkça gösteren bunalımın kökleri bu gerçekte yatmaktadır. Bu durumun en zararlı etkilerinden biri bu büyük meblağlar halinde, ülke dışına net sermaye akışıdır. Yapılan çeşitli hesaplamalar uluslararası şirketlerin ve bankaların Filipinler'de yatırım için kullandıkları her bir dolara karşılık 2-9 doları yurt dışına transfer ettiklerini ortaya çıkarmıştır.

İhracat yönelik ama, ithal malzeme ve girdilere dayalı sanayi dalları özellikle ABD ve Japonya lehine kronik bir dış ticaret açığına yolaçmıştır. Açık, 1983 yılında 2.5 milyar dolara ulaşmıştı (bir önceki yıl ise 3.7 milyar doları aşmıştı). Büyük miktarlarda döviz, dış borç ödemeleri için yurt dışına akmaktadır (1972-1983 yılları arasında yeni alınan borçların yarıdan fazlası bu amaçla kullanıldı).

Sürekli olarak artan dış ticaret ve ödemeler dengesi açığı döviz rezervlerinin hızla erimesine neden oldu. Rezervler tehlikeli bir düzeye düştüğü zaman ise, hükümet Bretton Woods (3) düzenlemelerinin öngördüğü "istikrar" borçlarından sağlanması için IMF'ye başvurdu. Ne var ki, koşulları çok ağır olan bu türden borçlar döviz sorununda geçici bir rahatlama sağlasa da, kaçınılmaz olarak ekonomiye, hattâ borçlanan ülkenin hükümetine istikrarsızlık getirmektedir. Bu koşullar, diğerlerinin yanısıra, kapıların, yabancı yatırımlara açılması, gümrük tarifeleri, ithalat ve kambiyonun denetimi ve develüasyona ilişkin ekonomik bağımsızlığı kısıtlayıcı sınırlamaların kabulü, yabancı sermayenin egemen olduğu özel girişim lehine kamu sektörünün sınırlandırılması ya da daraltılmasını içerir.

NPA (Yeni Halk Ordusu) gerillaları.

Bunun yanısıra borç alan ülkeden, hesaplárını (bütçe, ödemeler dengesi, vb. - ç.) açıkta tutması istenir. Böylelikle ülke ekonomisinin zayıf noktaları emperyalistlerin yönetimindeki IMF'nin bilgisine sunulmakta ve IMF'nin, yabancı tekelci sermayeye daha büyük tavizler vermesi için borç alan ülkeye baskı uygulamasına olanak tanıyan hareket özgürlüğü artmaktadır.

Dahası, kronik döviz sıkıntısını katmerleştirenbir etmen de Filipinler'in tarım, madencilik ve ihracata yönelik endüstri ürünlerinin ihraç fiyatlarının yanısıra, ithal sanayi makinaları ve donanımı ile tüketim mallarının, ihracata yönelik endüstri için gerekli ithal hammadde ve girdi fiyatlarının da uluslararası şirketlenmesidir. Bunun yanısıra bir de, çoğunlukla ülke içi tasarruflardan iç borçlanma (devlet tahvili, hazine bonosu vb. ihracı - çn.)yoluyla kapatılmaya çalışılan kronik bütçe açığı sözkonusudur. Hükümet kalkınma projelerinin finansmanı için gerekli kaynakları yaratabilmek amacıyla, Dünya Bankası ve uluslararası bankalara borçlanmak zorunda kalmıştır. Bu ise pekçok gelişmekte olan ülke gibi, Filipinlerin de ödeyemeyeceği 27 milyar doları aşan, çok büyük miktarlarda dış borç birikimine yolaçmıştır.

Sürekli olarak,(dış-çn) cari ödemeleri yeni bir takvime bağlama ihtiyacı ile karşı karşıya kalan rejim, ulusal bir dayanaktan da yoksun olduğundan, emperyalizmin politik ve askeri gücüne sırtını yaslamış uluslararası finans kapitalin dayatmalarını püskürtme olanağına sahip değildi. En güvenilir kaynak, ülkenin politik ve ekonomik bağımsızlığını savunmaya ve ulusal-demokratik bir kalkınma yolunu izlemeye kararlı, sağlam bir politik önderlik altında birleşmiş olan halktır. Ancak bu olmadığı için Filipinler ekonomisinin yönetimi Filipinli teknokratların da yardımıyla IMF ve Dünya Bankası'nın eline geçti.

Ülke kapitalist dünya ekonomisiyle kesin bir biçimde bütünleşmiş ve bu ekonomi içinde ona, uluslararası şirketlerin ürünleri için bir pazar, kimi sınai projeler için masrafsız bir inşaat alanı, ucuz hammadde ve ucuz, azla yetinen, ama oldukça vasıflı bir işgücü kaynağı olma rolü verilmişti. Dünya kapitalizminin özel girişim sistemini sarsan devresel krizler Filipinler'i de etkilemiş ve etkilemeye devam etmekte, ancak Filipinler bu sistemin zayıf

bir öğesi olduğundan, krizler onun üzerinde daha yıkıcı sonuçlar doğurmaktadır. Şu kadarını belirtmek yeter: Son iki yıl içinde Filipinler'de ekonomik gelişme hızı görece ve mutlak olarak gerilemiş, işsizlik korkunç boyutlara ulaşmış, bazı bölgelerde çalışabilir durumdaki nüfusun yüzde 25'ini etkisi altına almıştır. Enflasyon başdöndürücü bir hızla artmakta, en acılı etkisini halkın en yoksul kesimleri üzerinde göstermektedir. Bazı istatistiklere göre 1974 ile 1984 yılları arasında çalışan halkın gerçek geliri yüzde 45 azalmıştır.

MÜDAHALENİN HEDEFLERİ

Bugün Filipin halkının yüzde 70'i aşkın kesimi yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Yoğunlaşan emperyalist yeni-sömürgeci sömürünün sonucu olan bu durum halkın artan hoşnutsuzluğu için, yeni-sömürgeciliğe ve onun işbirlikçilerine karşı ulusal kurtuluş ve toplumsal özgürlük savaşımının yaygınlaşması için elverişli bir zemin hazırlamaktadır.

Corazon Aquino, çare arıyor...

Filipin Komünist Partisi-FKP bu savaşımın en ön saflarındadır. Emperyalizm ve onun çeşitli politik hareket ve örgütlere sızan ajanları anti-komünist ve anti-sovyet duyguları kışkırtmak ve partimizi "Moskova yanlısı" olarak damgalamak için ellerinden geleni yapıyorlar. Bunlar, FKP'nin kurulduğu 1930 yılından bu yana, ABD emperyalizminin Filipinler'i egemenliği altına almak ve sömürmek için kullandığı mekanizmaları, yöntem ve araçları kararlılıkla açığa çıkardığının tümüyle bilincinde olduklarından saldırılarını FKP üzerinde yoğunlaştırıyorlar.

Tavrımız net ve ilkelidir: Toplumumuzun baş çelişkisi Filipin halkıyla ABD emperyalizmi arasındadır. Ne var ki kamuoyunda yaygın olan görüş, Filipin toplumunun bütün olumsuzluklarının suçunu bunca uzun süre iktidarda kalan rejimin yanlışları ve kötülüklerinde bulma eğilimindedir. Bu kısmen, Filipinler'deki yeni-sömürgeci sosyo-ekonomik sistemin gerçek rolünü gizlemek amacıyla, suçu komünistlerdense, Marcos rejimine atmayı daha ikna edici ve politik açıdan daha elverişli bulan emperyalist propagandanın etkisinden kaynaklanıyor.

Marcos-karşıtı kampanyaya ılımlı burjuva milliyetçileri ve radikal sol muhalif güçler de katıldılar. Bunlar taktik nedenlerle halkın korkunç derecede kötü durumundan ABD'nin sorumluluğunu daha az vurgulama ve Marcos rejiminin oynadığı rolü belirginleştirme eğilimindedirler. Bu eğilim, "ABD emperyalizmi baş düşmanıdır, ama öncelikle düşman Marcos diktatörlüğüdür" ya da "ABD emperyalizmi baş düşman, ama çok güçlü. İlk önce daha zayıf düşman olan Marcos diktatörlüğüne karşı savaşmak gerek" türünden formülasyonlarda kendini gösteriyor. Bu tür formülasyonların amacı bir yandan bütün yoğunluğuyla saldırının Marcos rejimi üzerinde odaklaştırılmasını, bir yandan da emperyalizmin sömürü ve baskı mekanizmalarını sergilemedeki gönülsüzlüğü ve tutarsızlığı haklı çıkarmaktır.

Bu tutumun etkisiyle sıradan yığınlar genellikle hâlâ, mevcut sistemin iyi olduğunu, tek sorunun kötü yöneticiler olduğu yolundaki aldatıcı, basite indirgenmiş açıklamayı benimsiyorlar. İnsanların hâlâ ABD yöneticilerinin Filipin toplumunun keskin sorunlarının çözümüne yardımcı olacağı hayaline dört elle sarılmış olması üzücü bir gerçek.

Bu koşullarda partimizin halka, acılarının temelinde mevcut yeni-sömürgeci sistemin yattığını gösterme doğrultusundaki çabalarını yoğunlaştırıyor. Parti halkın çeşitli katmanlarını sektörel çıkarları ve özgül anti-emperyalist sorunlar çevresinde örgütlüyor ve onları yeni-sömürgeci egemenliğinin çeşitli biçimlerine karşı politik eylemler doğrultusunda harekete geçiriyor. FKP Filipinler'de devrimci durumun varolduğu yolundaki aşırı-sol hayallere kapılmıyor. Ulusal-demokratik devrim görevlerini üstlenerek, silahlı serüvenleri kışkırtmak yerine halkı emperyalizme karşı ekonomik ve politik savaşım için eğitmek, örgütlemek ve harekete geçirmek için daha çok çaba harcama çağrısı yapıyor.

FKP gerçek anlamda sanayi ve tarım kesimi işçi sınıflarına dayanmaya devam ediyor. Emperyalist oyunların teşhirine ve onlara karşı savaşmaya yönelik eylemlerinde işçi ve köylü örgütlerinin desteğine güveniyor. FKP'nin gençlik, öğrenci ve kadın hareketleri üzerindeki, barış hareketinin örgütleri üzerindeki etkisi gözle görülür biçimde belirgin. Onları ortak savaşımları içinde birleştirmeye ve öncelikle örgütlü işçi ve köylülerin ittifakı temeli üzerinde geniş bir ortak anti-emperyalist cephe yaratmaya çalışıyor. Bu cephenin tabanı azami ölçüde genişletilmek amacıyla politik bağlarına, ideolojik eğilimlerine ve dinsel inançlarına bakmaksızın toplumun değişik kesimlerine ulaşabilmek için elinden gelen her şeyi yapıyor.

Her ne kadar oluşmakta olan yurtsever, ulusal-demokratik cephe Filipinler'in politik sahnesindeki öteki güçlere oranla henüz zayıf olsa da, düzenli bir şekilde gelişiyor ve güç kazanıyor. Çünkü bu cephe ulusal ve uluslararası koşulların gerçeklerini yansıtıyor. ABD'nin emperyalist sömürü ve egemenliğinin, kökleri ABD'nin sahtekârlığa ve vahşete başvurarak Filipinler'i ele geçirip işgal ettiği ve İspanyol yönetimine karşı muzaffer Filipin devrimini boşa çıkardığı 1899 yılına kadar uzanan, uzun bir geçmişi olması

bu cephenin avantajıdır. Cepheyi güçlendiren bir etmen de 1946'da General Douglas Mac Arthur'un desteğiyle iktidara gelen burjuva işbirlikçilerinin tutumunun tersine, FKP önderliğindeki anti-Japon direnişinin oynadığı yurtsever roldür. Bunun yanısıra, 1946'dan bu yana bütün Filipin başkanlarının (Marcos dahil), politikacı ve işadamlarının deneyleri de cepheden yana bir etmendir. Bunlar, milliyetçilik, yararcılık ve oportünizm karışımı bir dürtünün yönlendiriciliğinde, değişen ölçülerde politik ve ekonomik bağımsızlığını savunmaya çalışmışlar, ama sonunda ABD diktasına teslim olmak zorunda kalmışlardır.

Yeni devlet başkanı Corazon C. Aquino'ya gönderdiği bir mektupta partimizin Genel Sekreteri Felicismo C. Macapagal, komünistlerin yönetime karşı tutumunu açıklamış ve partinin Filipin halk kitlelerinin çıkarlarını savunan ve ülkenin üzerindeki yabancı boyunduruğu gevşeten her hükümete destek olma ilkesine her zaman bağlı kaldığını yazmıştır. Tersi durumda, ABD emperyalizmine hizmet eden ve Filipin halkının gerçek çıkarlarına ters düşen hükümetleri FKP tanımayacak ve ona karşı mücadele edecektir. Biz, seçimlerin protesto edilmesi için aktif bir kampanya yürüttüğümüzü saklamıyoruz. Komünistler Marcos'a, aşağılık geçmişi, yönetiminin işlediği sayısız suç, önü alınamayan ahlaksızlık ve rezaletleri nedeniyle oy vermediler. Öte yandan, muhalefetin adayına da oy vermedik. Çünkü bizim anlayışımıza göre Aquino'nin hükümet programı belirsiz olmakla kalmıyor, aynı zamanda milyonlarca yurttaşımıza sayısız acılar veren IMF'nin dayattığı programdan da pek fazla farklılık göstermiyordu.

Bugünkü yönetimin ABD'nin desteğine sahip olduğu açıktır. Yönetim, burjuva-pasifist eğilimler taşıyan zeki bir liderin önderliğinde çok çeşitli güçlerin temsilcilerinden oluşmaktadır: Anti-komünist subaylar, yurttaşlık haklarına öncelik veren ortanın solunda politikacılar ve işadamları. Ama yeni rejim halk hareketinin doruk noktasında iktidara geldi ve yığınların desteğini kazandı. Kendisinden öncekilerle kıyaslandığında bu rejim yabancı diktası karşısında büyük ölçüde bağımsız bir tavır almaya yardımcı olacak çok daha fazla olanaklara sahiptir. Ama bu kolay da değildir. Çünkü emperyalist baskı elbette hafiflemiş değil.Emperyalizm başkanın kalkınma yolundaki seçeneklerini, kendi işine yarayacak, ama ulusal egemenliği ve çıkarları zedeleyici senaryolarla sınırlamak için elinden geleni yapacaktır ve şimdiden yapmaktadır.

ABD Dışişleri Bakanının Mayıs ayı başında Filipinler'i ziyaret etmesinin temelinde, demokrasicilik oyunu oynamaya son verme ve statükoya dönme zamanının geldiğini hatırlatma amacı yatıyordu. Başkan Corazan Aquino ile Başkan Yardımcısı ve Dış İşleri Bakanı Salvador Laurel'le yaptığı görüşmelerde Washington'un önemli ekonomik çıkarlarının, stratejik askeri üslerinin ve en büyük bir birliğinin bulunduğu bu ülkede sürekli bir istikrarlılığa ne kadar çok önem verdiğini belirtmekte tereddüt etmedi. Böylesi bir istikrarlılık daha sert bir yol izlemeye zorluyor ve Manila ile daha güçlü bir politik ittifak kurmak istiyor; tabii kendi dayatacağı koşullar çerçevesinde...

Ne var ki yeni rejimin attığı ilk adımlar (bu yazı yazıldığı sırada) bir ölçüde umut verici. Adalet ve düzeni yeniden kurma, yurttaşlık haklarına saygıyı güvence altına alma ve bir önceki yönetimin kötülüklerini temizlemeye yardımcı olma amacıyla hazırlandığı açıklanan geçici bir Özgürlük Anayasası ilan edildi. Politik mahkumlar serbest bırakıldı. Devlet aygıtı baştan aşağı gözden geçirilip yenileniyor. Silahlı kuvvetlerde de düzenlemelere gidiliyor. Güven duyulmayan generallerin ordudan atılmasıyla, kamuoyu silahlı kuvvetlerde durumu normalleştirme çabasını hoşnutlukla karşılarken, silahlı kuvvetlerin iç hoşnutsuzlukları bastırmak için bir araç olarak kullanılmasına bir son verildiğini görmek istediğini açıkça ortaya koyuyor.

Ancak bunlar yeterli olmaktan çok uzak. Demokratikleşme sürecinin nihai amacı mantıksal olarak tüm Filipin ekonomisi ve toplumunu yabancı tahakkümün prangalarından kurtarmak ve tüm yeni-sömürgeci bağımlılık sistemini parçalamak olmalıdır. Eğer mevcut yönetim bütün gücüyle Filipinler'e ulusal egemenliğini kazandırmaya ve onu emperyalist saldırılara karşı korumaya yönelirse partimizin sınırsız desteğini kazanacaktır. Komünistler ülkelerinin gerçek özgürlüğü ve bağımsızlığı için tüm enerjilerini ve gerekirse, defalarca kanıtladıkları gibi, canlarını vermeye hazırdır.●

(3) Bretton Woods Konferansı: Temmuz 1944'te 44 kapitalist ülke temsilcisinin katılımıyla ABD'nin Bretton Woods kentinde toplanan ve sonucunda Dünya Bankası ile Uluslararası Para Fonu'nun kurulduğu konferans. (ç.n.)

Tarihte Bu Ay

1 Şubat 1946, Macaristan Halk Cumhuriyeti kuruldu.

4 Şubat 1961, Angola'da Portekiz sömürgeciliğine karşı halk savaşı başladı. Silahlı halk siyasi tutukluları kurtarmak için hapisaneye saldırdı.

16 Şubat 1936, İspanya'da Halk Cephesi seçim zaferi kazandı. Kazanılan zafer bilindiği gibi, Franko önderliğindeki dış destekli faşistlerin çıkardığı iç savaş sonunda yenilgiye uğradı.

23-25 Şubat 1848, Fransa'da işçi ve köylü devrimi.

27 Şubat 1933, Almanya'da Hitler'in emriyle, meclis binası Reischtag kundaklandı, aynı gece komünistlere, sosyalistlere, sosyal demokratlara karşı azgın bir saldırı başlatıldı. O sırada Berlin'de bulunan Georgi Dimitrov da tutuklananlar arasındaydı. Hitler rejimi, yangını, Enternasyonalin emriyle Dimitrov'un yaptırdığı savıyla bir propaganda saldırısına girişti. Leipzig'de bir yıl süren duruşmalar sonucunda Dimitrov ünlü savunmasıyla aklanıyor ve yangının nazilerce çıkarıldığını kanıtlarıyla ortaya koyuyordu. Dimitrov'un bu ünlü savunması, "kitle çalışmasına evet, bireysel teröre hayır" sözleriyle özetlenebilecek bir sloganla bitiyordu.

13 Şubat 1961, Türkiye İşçi Partisi kuruldu.

13 Şubat 1967, DİSK kuruldu.

10 Şubat 1963, 141-142. maddelerin, ölüm cezasının ve birçok antidemokratik maddenin ceza yasasından çıkarılması için Anayasa Mahkemesine dava açıldı.

18 Şubat 1952, Türkiye NATO'ya sokuldu.

16 Şubat 1969, İstanbul'da Nato'ya karşı düzenlenen mitinge camilerde toplanan bir kalabalık, polisin de koruması altında saldırdı. "Kanlı Pazar" adıyla tarihe geçen çatışmada iki yurttaş öldü.

Yığınların kararlılığı Chirac'ı aştı...

ONUR BELGEN

BATI'nın gelişmiş ve ortadereceде gelişmiş kapitalist ülkelerini 1970'lerden beri saran ekonomik kriz, bu ülkelerde, görülmemiş ölçüde dış ticaret açığına, işsizliğe ve önemli boyutlarda ekonomik çalkantıya yolaçtı. Ekonomik krizden genellikle merkez-sağ,zaman zaman da sağ sosyal demokrat hükümetlerle sıyrılmaya çalışan tekelci burjuvazi, özellikle merkez-sağ ve gerici hükümetlerin parlamentoda çoğunluğu sağlaması ve antisovyetizm, antikomünizm, silahlanma, ırkçılık (özellikle F. Almanya ve Fransa'da) gibi motiflerle, işçi sınıfını ve tüm antitekel muhalefeti ezmek, bunalımın faturasını halka yüklemek için çaba harcıyor. Bu çaba, İngiltere'de Thatcher hükümetinin gerici ekonomik - düzenlemeleri içinde, "madenlerin rasyonel çalışmadığı" gerekçesi adı altında, on binlerce maden işçisinin kendilerini işletme dışında bulmalarıyla sonuçlandı. Portekiz ve Yunanistan'ın AET'ye girmeleriyle gündeme gelen benzer ekonomik düzenlemelerde de, bu kez sosyal demokrat hükümetler eliyle, işçi ücretlerinin dondurulmasına varan uygulamaları dayattı.

Şimdi bu gelişmenin en yakın örneği Fransa'da yaşanıyor. Mitterrand hükümetinin izlediği politika, kendisini destekleyen antitekel güçlerde zaafa yolaçmış, tekellerin ekmeğine yağ sürmüştü. Bu zaaftan yararlanan sağ partiler, geçen yıl yapılanseçimlerden oylarını arttırarak çıktılar ve Chirac başkanlığında tekelci güçlerin koalisyon hükümeti kuruldu. Mitterrand hükümeti ile başlamış olan kemer sıkma politikası, Chirac döneminde siyasi gericilikle birleştirilerek, toplumun en örgütlü kesimleri olan işçi sınıfı ve öğrenci gençliğe yöneltilerek, bu iki kesimin 200 yıllık örgütlenmeleri bozulmaya çalışıldı. Öğrenci geçliğin 1968 yılında yoğun toplumsal çatışmalar sonucunda elde ettiği demokratik-özerk üniversite hakkı yerine, devlet denetiminde bir üst kurum, hükümetin sunduğu bir yasa önerisiyle meşrulaştırılmak istendi.

Önerinin parlamentoya sunulmasıyla başlayan sokak gösterileri kısa bir sürede tüm Fransa'ya yayıldı, arkasına işçi sınıfının ilerici sendikal örgütü CGT'yi(Genel İş Konfederasyonu) de alan 1.5 milyon öğrenci büyük gösterilerle Chirac hükümetine geri adım attırmayı başardı, yasa önerisi geri alındı. Yaklaşık bir ay süren gösteriler sonunda, Eğitim Bakanı da görevinden ayrılmak zorunda bırakıldı. Hükümet, öğrenci hareketleri henüz durulmadan, ülkede ikinci dünya savaşından bu yana en yüksek düzeyine ulaşmış olan enflasyonu geriletebilmek için demiryolu işçilerini hedef seçti. Getirilen ekonomik önlem paketi işçi ücretlerindeki artışı yüzde 3'de dondurmakla kalmayıp, daha da önemlisi, işçi sınıfının birliğini, örgütlülüğünü tehdit eden, büyük bir kesimin daha da yoksullaşmasına neden olan **İşçi Gruplandırma Sistemi**'ni dayattı. Bu sistem, işyerinde işçilerin kıdeme göre değil, şeflerin verdikleri puanlara göre ilerlemesini öngören bir sınıflandırmayı içeriyor. Şimdilik demiryolu işçilerine uygulanmakla birlikte, aslında tüm Fransa işçi sınıfını tehdit eden İşçiGruplandırma Sistemi, 22 Aralık 1986 günü sendikasız demiryolu işçilerinin greviyle tepki gördü ve bu grev kısa sürede CGT ve CIS'ye bağlı metro ve elektrik işçilerinin dayanışma grevleriyle desteklendi.

Bu gelişmeler sonucunda noel öncesinde güç bir duruma düşen Chirac, dengeyi kendi lehine çevirebilecek adımlar atmaya çalıştı. Tüm grevlerin amacını yalnızca ücret artışı istemiyle sınırlı gösterip, "Komünist Parti ve CGT'nin hükümeti sarsma oyunları" umacısını çıkartan hükümet, tekel-dışı kesimleri ve özellikle orta ve küçük işletme sahiplerini yanına çekmek, piyasadaki tüm durgunluğu işçi sınıfının üstüne yıkmak, işçi sınıfını yalnızlaştırmak için her türlü çabayı gösterdi. Tekelci burjuvazinin temsilcisi Chirac'ın bu geriletme çabalarına karşın, öğrencilerin direnişinde olduğu gibi, dayanışma, eşgüdüm komiteleri kuran grevci işçiler, siyasi gericiliğe karşı öğrencilerin verdiği dersi bir kez daha vererek, İşçi Gruplandırma Sistemi'ni içeren yasa önerisini geri çektirdi.

Fransa işçi sınıfının deneyimi gösteriyor ki, tekelci burjuvazinin tüm devlet yapısını ele geçirdiği ülkelerde -bu ülkeler gelişkin demokrasiye sahip bile olsalar-, ekonomik bunalım dönemlerinin faturası başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm antitekel kesimlere, siyasi gericiliğin hortlatılması, antidemokratik kurumlar, anayasa değişiklikleri ile ödetilmeye çalışılıyor.

Fransa işçi sınıfınınonurlu mücadelesi, demokrasinin, onun asıl düşmanı tekelci burjuvaziye karşı verilecek mücadeleyle kazanılacağını gösteriyor. ●

Bilim ve Sanat Dergisi 7. Yılını Kutladı

Aydınlık Demokrasidir

BİLİM VE SANAT Dergisi, 1 Ocak 1981 tarihinde, kültürel yaşamın tümüyle kurutulduğu günlerde, Türkiye'nin güzel, aydınlık günlerine inanan insanların yok olmadığını göstercesine, aydınlarının, sanatçılarının direnclerini sürdürdüklerini göstererek, birinci sayısını yayınlamıştı. Aradan altı yıl geçti. Bilim ve Sanat, Ocak ayında 73. sayısıyla 7. yaşına bastı.

Bilim ve Sanat dergisinin 1. sayısı da, 73. sayısı da elbette bir dergi, bir sayı anlamının ötesinde işlevler yükleniyorlar. Umudu diri tutma, birlikte hareket edebilme anlayışını geliştirme, aydınlığa ulaşabilmek için direnme, derginin altı yıl, 72 sayı içinde başardığı en önemli görevlerdi. Bu nedenle de Bilim ve Sanat dergisi, altı yılında bin imzaya dergi sayılarında yer verebilmişti. Bin aydın da bu düşünceyle Bilim ve Sanat'ın geniş ailesi içinde bulunmayı istemişlerdi.

Ocak ayı Bilim ve Sanat'ın bu görevlerini, sevinçlerini bir başka yolla daha yerine getirmesine tanık oldu. "Aydınlık Demokrasidir" belgisiyle, ilerici dergilerin, yayınevlerinin de katılımıyla Ankara, İstanbul ve İzmir'de bir dizi etkinliklerin gerçekleştiği şenlik düzenledi.

Her üç ilde de, dergilerin, yayınevlerinin katıldığı "Dergiler/Kitaplar Panayırı" düzenledi. Üçer gün süren bu sergilerin açılışını, okurların yazarlarla birarada bulunduğu geniş katılımlı kokteyllerle yaptı. Her üç ilde de yazarlar, çizerler, aydınlar, gençler, işçiler, çalışanlar aynı ortamı, aynı saaatlerde paylaştılar.

Ankara'da Sadun Aren, Erdal Atabek, Halit Çelenk, Muzaffer İ. Erdost, Güney Gönenç, Özcan Kesgeç'in katıldığı, Varlık Özmenek'in yönettiği **"Aydınlık Demokrasidir"** paneli yapıldı. Türk-İş konferans salonunu tümüyle dolduran bir izleyici kitlesiyle üç saat süren panel, '87 başında Türkiye'yi tartıştı.

17 Ocak günü İstanbul Ortaköy'de Yarın dergisi Gençlik Şöleni yaptı. Can Yücel ve Arif Damar'ın şiirlerini okuyarak katıldığı şölende Kartal Sanat İşliği oyunlarından bölümler sergilediler. Grup Merhaba, Ömer Özgeç-Özgül Erol ikilisi ve Hüseyin Başaran türküleri, şarkılarıyla salonda bulunan 500 gence duygulu, heyecanlı saatler yaşattılar.

24 Ocak'ta İzmir'de de, Gün'ün düzenlediği **"Türk-İş Kongresi Sonrasında İşçi Sınıfı"** paneli gerçekleşti. Sami Alptekin'in yönettiği panele Alpaslan Işıklı, Özcan Kesgeç, Şükran Ketenci, Erol Koca, Yıldırım Koç katıldılar. Bornova'da yoğun işçi katılımıyla yapılan panelin konuşmalarının bir özeti dergimizin gelecek sayısında yeralacak.

Cibali, Bira, Likör, Cevizli, Paşabahçe Tekel işçilerinin istemleri

İSTANBUL tekel fabrikalarında çalışan tekel işçileri Mart ayında başlayacak olan 12. dönem toplu iş sözleşme görüşmeleri için kendi aralarında komisyonlar oluşturarak hazırladıkları toplu sözleşme taslaklarını bir yandan işçilere geniş bir biçimde imzaya açarken, öte yandan kimi fabrikalardan işçi temsilcileri de sendikaları Tek Gıda-İş merkezine giderek genel başkanları Orhan Balta ile ücretlerin ve sosyal haklarının biçimi üstüne konuştular.
Tek Gıda-İş içinde bugüne kadar toplu sözleşme görüşmeleri için hazırlanan taslaklar sendika merkezlerinde bulunan matbu taslakların "gününn gereklerine" göre doldurulup işveren karşısına çıkarılması şeklinde olurken, ilk defa işçiler kendi istemlerini dolaysız bir biçimde sendikalarına iletiyorlar. Kimi şubelerde bu girişim karşısında cesaretlenerek hazırladıkları taslakları işçilere gösterip onaylarını alma yoluna gidiyorlar. Bu arada dergimizi de ziyaret ederek hazırladırları taslakları bırakan işçilerin istekleri olan yayınlama ve taslaklara tüm tekel işçilerince sahip çıkılma çağrısına tekel işçilerinin sahip çıkacağı inancı ile yer darlığı nedeni ile çok önemli maddeleri aynen yayımlıyoruz./

FAZLA MESAİ:
Günlük fazla mesai normal mesai saati bitiminden sonra başlar. A) Fazla mesai için haftalık 45 saatlik çalışma şartı aranmaz. İş yasasının 41 ve 62. Maddeleri çalışılmış gibi kabul edilir.
B) Fazla mesai yaptırılacak işçilerin önceden onayları alınır. Zorla mesai yaptırılamaz, olağanüstü haller dışında mesai yapmıyan işçilere disiplin hükümleri uygulanamaz.
C) Günlük ve hafta tatilinde fazla mesailer %100 zamlı ödenir. Genel tatil ve ulusal bayram günlerinde çalışmalar %200 zamlı ödenir.

ÜCRET ZAMMI:

Birinci yıl saat ücretlerine			300.-TL
İkinci yıl	"	"	350.-TL

Ücret uygulanır.
Bu genel tanımlama ile birlikte, 1982 yılından sonra yapılan toplu sözleşmelerde ücret olarak verilen % uygulaması işçiler arasında ücret dengesizliği yaratmıştır. Bunun için seyyanen uygulama yapılmaktadır. Ücretler arasında adil bir dengenin sağlanması için, eşit işe eşit ücret prensibi kabul edilmelidir. Veya ayrıca yeni işçilerin ücretlerine daha fazla zam yapılmalıdır.

HİZMET ZAMMI:
İşçilere hizmet zammı adı altında zam verilir. 6 iş günü esasına göre çalışan iş yerlerinde 240 iş günü 5 iş günü esasına göre çalışan iş yerlerinde 188 iş günü çalışan işçilere verilir.

1-2-3.	Sınıflarda		10.-TL
4.	"	"	12.-TL
5.	"	"	14.-TL
6.	"	"	16.-TL
7.	"	"	18.-TL zam yapılır

TUTUKLULUK VE KOĞUŞTURMA HALLERİ:
İşçi herhangi bir suçtan tutuklandığı taktirde, bu tutukluluğu 90 günü aştığında 90 günlük ücretinin 1/2'sini almaya devam eder. Tutukluluk süresinin altı ay'a varması halinde ücretsiz izinli kabul edilir. İşçinin altı ay dahil ceza alması durumunda iş akti fes edilemez. Bu durumdaki işçilere bir ay içinde müracaatları halinde aynı işinde işbaşı verilir. Altı aydan fazla ceza almaları durumunda yasal hükümlerin uygulanma hali; İşçinin kıdem tazminatını almasına engel teşkil etmez.

YAKACAK YARDIMI:
Ayda net 25.000.-TLyakacak yardımı ödenir. Bu yardımın hesabında ücretli izin, hastalık, üç ay dahil ücretsiz izinler (Doğum yapan bayan işçilerde altı ay) çalışılmış gibi kabul edilir.

SİGARA YARDIMI:
İşçilere ayda her gün için olmak üzere 30 adet Maltepe veya Samsun cinsinden sigara verilmeli. Sigara almada; hastalık ve ücretli izinler çalışılmış kabul edilmelidir. Ayrıca toplu iş sözleşmemizin 78. maddesi gereği pazar ve bayram günleri verilmeyen sigaralar verilmeli.

GIDA YARDIMI:
Bu toplu iş sözleşmesinin kapsamındaki iş yerlerinde çalışan işçilere:Her yıl 25 Ocak- 25 Mart tarihlerinde Migros T.A.Ş mağazalarından alış veriş için 25.000.-TL lık gıda yardımı imkanı sağlanır.

BAYRAM HARÇLIĞI:
Her dini bayramdan üç gün önce işçilere net 30.000.-TL Bayram harçlığı ödenir.

YENİ YIL HARÇLIĞI:
Yeni yıldan iki gün önce bütün işçilere net 20.000.-TL ücret ödenir.

EMZİRME ODALARI VE KREŞLER:
A) 50 (50 dahil) 150 kadın işçi çalışan iş yerlerinde bir yaşından küçük çocukları için emzirme ve kreş odaları yapma-
B) 150'den fazla kadın işçi çalışan iş yerlerinde ve kadın erkek ayırımı yapmaksızın 300 veya daha fazla işçi çalıştıran iş yerlerinde, küçük çocukların emzirilmesi 1-6 yaşındaki çocukların bırakılması veya bakılması için, kreşler tesis etmeyi, toplu iş sözleşmesinin birinci yıl sonuna kadar emzirme odası ve kreş yerlerini kadın işçi sayısının %45'i erkek işçi sayısının %25'i kadar artırmayı iş veren kabul eder. İş yerlerinde kreş bulunduğu halde kapasite yetersizliğinden dolayı çocuklarını evde bakmak zorunda kalan aileler için her çocuk için ayda 40.000.-TL ailelere ödenir.

İŞ BAŞI:
İş veren bu toplu iş sözleşmesinin imza tarihinden sonraki iki ay içinde işçilerin oturdukları bölge ve mahalleleri (Sendika ile birlikte) taspit ederek işe gidip gelmek için servis araçları sağlar. Servis araçlarının uygulanmadığı bölgelerde oturan işçilerin yol ücretlerinin iki katını net olarak öder. Ayrıca işçilerin geç kalmalardurumunda izin kağıdı yapılarak iş başı verilir. İşçiler ayda üç defaya kadar yarım saat geçlerinde ücret kesintisi yapılmaz. İş başı saatlerinde kart basma 10 dakika töleranslıdır.

BAŞKA İŞLERİ YAPMA ZORUNLULUĞU:
İşçiler bulundukları iş grupları ve sınıflarına uygun ve kadrolarındaki belirtilen öncelikle yapmakta oldukları işlerden diğer başka işler için görevlendirilmeleri halinde iş yeri temsilciliğinin ve işçinin onayını alınması zorunludur.

DİSİPLİN HÜKÜMLERİ VE CEZALAR:
Bu bölümde mevcut toplu iş sözleşmesinde yazılı bulunan işçiler aleyhine bütün cezai maddeler kaldırılmalıdır. Disiplin kurulunun oluşumunda iki iş veren temsilcisi, iki işçi temsilcisi ve başkan iş verenin göstereceği bir kişiden oluşur. Ancak, ceza verme işleminde en az dört üyenin bu yönde oy kullanması gerekmektedir. Başkanın oyu tektir.

İŞÇİ NAKLİ:
Her ne suretle olursa olsun, işçilerin onayları alınmadan bir iş yerinden iş verenin diğer bir iş yerine nakledilemezler. Zorunlu durumlarda şehir içinde üç aya kadar geçici nakil yapılabilir. Geçici nakillerde işçinin ücreti %50 zamlı olarak ödenir. Belediye sınırları dışındaki nakillerde rıza göstermeyen işçilerin görevlendirilmeleri halinde normal ücretleri %100 zamlı olarak ödenir. ●

Belçika'da BTİB ve DİBAF, DİSK'in kapatılmasını protesto etti

BELÇİKA'daki Türkiyeli işçilerin demokratik örgütleri **BTİB (Belçika Türkiyeli İşçiler Birliği) ve DİBAF (Demokrasi İçin Birlik Avrupa Federasyonu) Belçika Komitesi**, DİSK Davasında alınan kararı protesto etti.

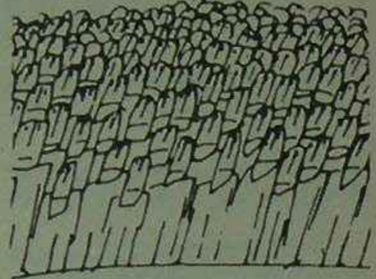
Türkiyeli işçilerin kitle örgütlerinin Başbakan Turgut Özal'a gönderdikleri mektupta, özetle şu görüşlere yer verildi:

"Bizler yıllardır Belçika'da çalışan işçiler olarak,DİSK'in (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu) Yöneticileri'nin 10 yılan fazla cezaya çarptırılmalarını ve 500 bin üyesi olan DİSK'in kapatılmasını şiddetle protesto ediyoruz.

Bu karar antidemokratiktir. Bu karar, sadece düşüncelerini açıklamaktan başka bir şey yapmayan, ülkesini, halkını düşünen insanların cezalandırılmasına yönelik, politik bir karardır.

Öyle olmasaydı, Genel Merkezinde bomba bulunan MİSK (Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu) sendikası,1983 yılından beri **açık kalmazdı.** Bu sendikanın MİSK'in, çizgisini izlediği MHP Yöneticileri **toplam** 1500 kişinin **ölümüne** sebep olmaktan hala yargılanıyorlar.

Bizler, DİSK'in açılmasını ve DİSK Yönetici ve Üyelerine kesilen **cezaların kaldırılmasını istiyoruz.**"

Hak grevinin yasalaşması gerekiyor

BURSA Gemlik'te bulunan Çimtaş çelik montaj fabrikasında çalışan 500 işçinin toplu sözleşmeden doğan sosyal haklarını ve ücretlerini son bir yıl içinde sürekli olarak bir haftayla bir ay arası gecikmeyle aldıkları bildirildi. MESS üyesi işyerinde Otomobil-İş Sendikası yetkili bulunuyor. Sendika ve işyeri baştemsilcisinin savcılık, kaymakamlık ve mahkemelere yaptıkları başvurular da, çoğu kez olduğu gibi karşılısız kalıyor.

İşçiler, 10 Ocak'da ödenmesi gereken ücretlerini alamayınca, 15 Ocak günü mesai bitiminde, iki saat işyerinde oturdular. Fabrika müdürü Zeki Diker'in, ücretlerin 16 Ocak'da ödeneceğini taahhüt etmesi üzerine, işçiler oturma eylemlerine son verdiler.

Otomobil-İş Şube Başkanı Bayar İnce, konuyla ilgili olarak "Hak grevi yasalaşmalıdır. Mevcut yasalar bunu engelliyor. İşverenin uygulamaları da ancak hak greviyle önlenebilir" dedi.

Fabrika müdürü Zeki Diker'in, 16 Ocak 'da yemekhanede ücretleri dağıtmasından sonra, işyeri baştemsilcisi tüm yasal yolların denendiğini beliriterek, işverenin tutumunu eleştirdi ve işçileri tahriklere karşı uyardı.

Bu arada Otomobil-İş Sendikasına bağlı Bursa'daki işyerlerinde, işyeri temsilcilik seçimlerinin demokratik biçimde yapıldığı bildirildi.

Federal Almanya: Göçmen işçilere yerel seçim hakkı

Dört yıllık bir iktidar döneminin belirliyici olan bu seçimler halen Federal Almanya'da yaşayan ve toplam nüfusun yüzde 7.1'ini oluşturan yabancı işçilerin **katılımı olmaksızın** gerçekleşti.

25 yılı aşkın bir süredir Federal Almanya'da çalışan değişik uluslardan 4 milyondan fazla işçi ve emekçi, bir Alman yurttaşı gibi görevlerini yerine getirirkenkendilerinden seçme ve seçilme hakkı esirgendi. Giderek tırmandırılan yabancı düşmanlığı ile bütünleşen bu durum, bir dizi eylemle de iyice körükleniyor.

Aralarında Federal Almanya Türkiye İşçi Dernekleri Federasyonu'nun (FİDEF) da bulunduğu üç işçi federasyonunun geçtiğimiz Aralık ayı içinde biraraya gelmesiyle bir mücadele platformu oluşturuldu. Siyasi partiler, sendikalar, demokratik dernek ve kuruluşların da desteğiyle gelişen bu platform, seçme, seçilme hakkının elde edilmesi ve yabancı düşmanlığı amacıyla bir dizi etkinlikte bulunma kararı aldı ve uygulamaya geçti.

Seçme ve Seçilme hakkının ilk aşamada yerel düzeyde elde edelmesi amaçlanırken **Yabancı Düşmanlığına Karşı Dostluk Haftası** programıçerçevesi içinde bir dekampanya düzenlendi.

Başta Alman Sendikalar Birliği (DGB) olmak üzere çeşitli demokratik kuruluşların güçbirliği, DGB'nin Gençlik Örgütü'nün açtığı **Arkadaşıma Sataşma!** kampanyasını etkin kılıyor.

Sürdürülen kampanya vediğer demokratik etkinlikler, bu seçimlere katılmaya sağlayamadı. Ancak, yabancı işçilerin en doğal ve demokratik haklarına sahip çıkma bilincine ulaşmaları ve bu yolda mücadele etmeleri, en yakın yerel seçimlerde bir etken olarak dikkate alınmalarına neden olacaktır.

Dünyada Neler Oluyor?

YUNANİSTAN'da 2 milyon 500 bin kişinin katıldığı genel grev yapıldı. Yunan İşçi Konfederasyonu GSEE'nin, memurların örgütlü olduğu ADEDY ve mağazaları denetleyen EKA ile birlikte gerçekleştirdiği grev sırasında 24 saat hiçbir yer çalışmadı. Mağazalar açılmadı, daireler kapalı kaldı, radyo ve televizyon da dayanışma grevleri yaptı. Genel grevin hükümetin uygulamakta direndiği ekonomik programa karşı gerçekleştiril diği biliniyor. Geçen yıl da benzer bir girişim olmuş, ancak PASOK'un, üyesi olan sendikacılara baskısı sonucu GSEE ortak karar ve eylem üretememişti.

SOVYETLER Birliği'nde, "Emekli Amiral ve Generaller Barış ve Silahsızlanma Grubu" kuruldu. Nükleer bir savaş çıkmaması, uzayın silahlandırılmaması ve geniş kapsamlı bir güvenlik sisteminin kurulması için uluslararası düzeyde çalışılacağı açıklandı.

ÇİN HALK CUMHURİYETİ'nde birden başlayan öğrenci gösterileri, ülke içinde tartışmalara ve giderek ÇKP yönetiminde değişimlere neden oldu. "Halkın Günlüğü" gazetesi yaptığı yorumda, "Kısa bir süre önce burjuva liberal fikirler yaygınlaştı, ancak yoldaşlarımızdan kimileri zayıflık gösterdiler ve dahası gelişmeye müsade ettiler" dedi. Gelişmeler sonucunda Parti Genel Sekreteri Hu Yua Bang görevinden ayrıldı. Daha geniş bir katkılım ve daha çok kişisel özgürlükler temelinde başlayan ve gelişen gösterilerin ekonomik geşme için çabalayan Çin'de ne tür değişimlere yol açacağı merakla bekleniyor.

FİLİSTİNKurtuluş Örgütü'nün bünyesinde bulunan, ancak '84 Lübnan olaylarıyla başlayan gelişme içinde giderek ayrılan örgütlerin, yeniden merkezi önderlik oluşturmaya karar verdikleri açıklandı. El Fetih, Filistin Halk Kurtuluş Cephesi, Filistin Demokratik Halk Kurtuluş Cephesi önderlerinin Moskova'da yaptıkları görüşmelerin olumlu geçtiği ve yakın bir süre içinde Arafat, George Habbaş ve Nayif Havatme'nin ortak mücadele stratejilerini açıklayacakları duyuldu. Bilindiği gibi FKÖ iki yıllık aradan sonra yeniden güney Lübnan'a dönmüş ve kısa süre içinde denetimini kurmuştu. FKÖ bütünlüğünün Filistin Devrimi için yeniden oluşturulması, dünya ilerici kamuoyunca sevinçle karşılandı.

JAPONYA, İkinci Dünya Savaşı sonrası imzalanan anlaşma gereği bütçesinin yüzde biriyle sınırlı tutmak zorunda olduğu askeri harcamalarını 1 Nisan'dan başlayarak, bildiğince artıracağını açıkladı. Karar, Sovyetler Birliğinin ve bölge ülkelerinin tepkisiyle karşılandı. Pasifik bölgesinin ve Güneydoğu Asya'nın jandarmalığını tek başına üstlenmek, ABD'ye giderek taşımakta güçlük çektiği bir yük haline gelince 1970'lerden itibaren Washington Japonya'ya askeri bütçesini arttırması ve silahlanması için baskı yapmaya başladı. Japonya'nın ABD'den silah satın alması iki ülke arasındaki ABD aleyhine açık veren ticareti de dengelemek gibi ek bir işlev görecekti. Uzun yıllar bu baskılara direnen Japonya'nın sonunda fikir değiştirmesi ve ulusal gelirinin yüzde birinden daha fazlasını askeri bütçeye ayırmaya karar vermesi kısmen ABD'nin baskısına bağlanıyor.

1987 Filistin Halkının Yılı olarak ilan edildi. Dünya Barış Konseyinin yayın organı "Peace Courier"in yazdığına göre, Birleşmiş Milletler'in hükümet-dışı örgütlerden oluşan Filistin Sorunuyla İlgili Uluslararası Koordinasyon Komitesi, Cenevre'de yaptığı bir toplantıda, 1987 yılını "Filistin Halkının Yılı" ilan etti.

Kristal-İş toplu sözleşme taslağı tartışıldı

KRİSTAL-İŞ Sendikası, Türkiye Cam, Çimento ve Toprak İşverenleri Sendikası ile toplam 15 işyerini kapsayan toplu sözleşme görüşmelerine Ocak ayı içinde başladı. Sendika işveren sendikası ile gerçekleştirecek 11. dönem grup toplu sözleşmesi için, sunacağı talepleri tespit etmek üzere aylar öncesinden çalışmalara başladı. Aşağıda özetleyeceğimiz talepler, sendika tarafından verilen bilgiye göre, işyerlerinde oluşturulan komisyonların ortak görüşü olarak gerçekleştirildi:

DİSİPLİN KURULU:Sendika ve işveren tarafından ikişer üyeden oluşur. Kurula sendika ve işveren temsilcisi dönerli olarak başkanlık eder. Kararlar oyçokluğu ile alınır. Oyların eşitliği durumunda ise işçilerin görüşü geçerli kabul edilir.

BAŞKA İŞLERDE ÇALIŞTIRMA: İşçiler işyerinde kendi kadrolarıyla belirlenmiş ve ünvanları saptanmış olan işlerden başka bir işe, yazılı onayı olmaksızın nakledilemezler.

ÜCRET ZAMMI: 1 Ocak 1987 tarihinde almakta oldukları ücretleri seyyanen o tarihten geçerli olmak üzere 300 TL/Saat zam yapılır. İkinci yıl ise 1 Ocak 1988 tarihinde almakta oldukları ücrete o tarihten geçerli olmak üzere seyyanen 350 TL/Saat zam yapılacaktır.

PRİM: İşçilere brüt aylık ücretlerinin yüzde yirmisinden az olmamak kaydı ile her ay prim verilir.

BAYRAM ÖDENEĞİ: 1. yıl 60 bin, 2. yıl 80 bin TL.

KIDEM İKRAMİYESİ: 5 yılını tamamlayanlara 20 günlük, 10 yıllıklara 30 gün, 20 yıllıklara 50 günlükve 25 yılını tamamlayanlara 60 günlük ücretleri tutarında kıdem ikramiyesi verilir.

YAKACAK YARDIMI: 1. yıl 130 bin, 2. yıl 150 bin TL. Bunların dışında ayrıca disiplin suç ve cezaları, akortlarla ilgili hükümler ve talimatlar, işyerinde kullanılacak giysilerle ilgili ek talepler de sözleşme taslağında bulunmaktadır.

GEW Berlin Şubesi:

"Tutuklamalar ve mahkumiyet kararları Türk demokrasisinin gerçek yüzünü, göstermiştir..."

İNSAN HAKLARI Derneği genel başkanı Avukat Nevzat Helvacı 27 Aralık 1986 günü düzenlediği basın toplantısında tiyatro yönetmeni-yazar Yılmaz Onay, öğrenci dernekleri yöneticileri ile Öğrenci Postası ve Yarın dergileri çalışanlarının gözaltına alınarak işkence yapılmasını kınadı. Aynı günlerde Alman Sendikalar Birliği (DGB) içindeki Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (GEW) Berlin şubesi de başbakan Turgut Özal'a telgraf çekerek, yurtdışında da tanınan tiyatro yönetmeni ve Brecht çevirmeni Yılmaz Onay'ın ve öğrencilerin gözaltına alınmasını protesto etti.

İnsan Hakları Derneği genel başkanı Nevzat Helvacı, basın toplantısında, işkence olaylarının sürdüğünü, bunun en son örneği olarak işkencenin izlerini üzerinde taşıyan ve yapılan muayene ile bu bulgular saptanan Yılmaz Onay'a yapılanlar olduğunu söyledi. Kamuoyunca tanınan bir insan olarak Onay'a bunlar yapılabildiğine göre, bundan yoksun olan insanlara daha da ağır uygulamalar yapılmakta olduğunun kuşkudan uzak olduğunu belirtti. Öğrenci dernekleri yöneticileri ve gençlik dergileri sorumlularının da tutuklanarak işkence görmesinin hukuk dışı bir uygulama olduğunu ve işkenceyi bir sorgulama yöntemi olarak kullanmanın onaylanabilir bir tutum olmadığını belirten Nevzat Helvacı daha sonra Yılmaz Onay'ın işkence gördüğüne ilişkin Doç. Dr. Ragıp Çam'dan alınmış, yan sütunlarda görülen raporu basın mensuplarına dağıttı.

Alman Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası Berlin şubesi, aynı gün içinde DİSK ve yöneticileri hakkındaki kapatma ve mahkumiyet kararlarının, öğrenciliderlerinin, Yarın dergisi redaktörlerinin ve tanınmış tiyatro yönetmeni Yılmaz Onay'ın gözaltına alınmasının rejimin gerçek yüzünü ortaya çıkardığını ve bu uygulamaların yapılabildiği bir ülkede demokrasiye geçişten söz edilemeyeceğini vurguladı. Sendikanın başkanı Boris Fahlbusch da başbakan Turgut Özal'a gönderdiği telgrafında Alman dili konuşan ülkelerde tanınmış bir sanatçı olarak Yılmaz Onay'ın gözaltına alınması ve kötü muamele görmesinin yarattığı üzüntüyü dile getirdi.

İnsan Hakları Derneğinin düzenlediği basın toplantısında kendisine yöneltilen soruları yanıtlayan Yılmaz Onay, kendisine yapılanların ayrıntılı anlatılacak, hatırlanacak şeyler olmadığını, ancak yapılanların göz kapama ile başladığını, çıplaklık, dövme, soğuk su fışkırtma, elektrik verme, askıda elektrik verme olarak özelledi. Üniversite öğrencilerine işkence yapıldığına ilişkin sesler duyduğunu da söyleyen Onay, "sanatçı başka insanlar için dert çekendir denir, tamam öyle olsun ama yeter ki bir daha olmasın, bu dertler bitsin" dedi.

IHD başkanı Nevzat Helvacı son olarak, hazırladıkları raporların kitap ve broşür haline getirileceğini, bir insan hakları kurultayı düzenleyeceklerini, sıkça düzenledikleri panellerde söylenenlerin artık yetmediğini ve insanlarımızın hak ve özgürlüklerinin bilincinde hareket etmeleri gerektiğini sözlerine ekledi.

İzmir Petkim: Müdahaleli sözleşmeler sürüyor

26 AĞUSTOS 1986 tarihinden bu yana sürmekte olan ve 7000 işçiyi kapsayan işyeri sözleşmemiz; arabulucu aşamasında da anlaşma sağlanamayınca çıkmaza girdi. İşverenin uzlaşmaz tutumu nedeniyle 105 maddeden ücret, sosyal yardım ve idari maddelerin de içinde olduğu 78 maddede anlaşma sağlanamayınca, 31 Aralık 1986'da grev kararını İzmir'deki Petkim işyerlerine astık. İşyerimizin, grev ve lokavtın yasak olduğu iş kollarını düzenleyen 2822 sayılı yasanın kapsamına girip girmediğinin tesbiti için mahkeme kararını beklemeye başladık. Ancak, mahkeme işkolu tesbiti için bilirkişi tayin etti. Bilirkişilerin sözde araştırmalarına göre işyerimiz 2822 sayılı yasanın 29/3 maddesi gereğince grev yasağı kapsamına giriyor.

İşyerimiz kimya sanayii olmasına karşın, tayin edilen bilirkişiler hiçbir araştırma yapmadan grev yasağı kapsamına sokabiliyorlar. Bir kez daha antidemokratik uygulamalarla ve baskılarla karşı karşıyayız. Bilirkişinin biz işçiler aleyhine verdiği son rapor, bunun en son ve somut göstergesidir.

Sermaye ve işbirlikçileri bilmelidirler ki, bu tür uygulamalarla biz emekçileri hiçbir zaman yıldıramadılar, yıldıramayacaklardır. Ne pahasına olursa olsun mücadelemizi sürdüreceğiz. İster işyerimiz uyduruk raporlarla grev yasağı kapsamına sokulsun, ister sözleşmemiz YHK'ya götürülsün, biz emekçiler haklarımızı sonuna kadar savunacağız. Bizleri ne hükümetin dayatmaları engelleyebilir, ne zoraki kabul ettirilen çalışma yasaları ne de aleyhimize düzenlenen bilimsel olmayan raporlar. Bizler sendikamıza, yöneticilerimize ve gücümüze güveniyoruz. Ekonomik demokratik haklarımızı da bilinçli gücümüzle alacağımıza inanıyoruz.

Petkim'den bir grup işçi

Tez Koop-İş yönetimi, tasfiye girişimlerine sendika çalışanlarından başladı

SON GENEL kurulunda demokratik sendikal muhalefetin nitelikli karşı koymaları karşısında, Sendikayı DİSK'lilere mi teslim edeceksiniz tehdit ve ihbarları ile ayakta durmaya çalışan yönetim, çareyi tasfiyede arıyor. Sendikal muhalefet temsilcilerinin duyuruları şöyle:

TEZ KOOP-İŞ Sendikası Yönetimi Genel Merkez ve Şubelerde çalışan 12 işçinin işine, düzmece gerekçelerle son verdi. Mali sıkıntılardan ve personelin çalışmadığından hareketle işlerine son verdiğini açıklayan Sendika Genel Başkanı Kenan Gürbüz, daha sonra eski Genel Sekreter Ertuğrul Dursun'u uzman olarak 230.000.-TL aylıkla işe almıştır. Ertuğrul Dursun Sendika tabanındaki işçiler tarafından reddedilen bir yönetici idi. Bunun en iyi somutlanışı da kendi şubesinde oldu ve Ertuğrul Dursun şube seçimlerini kaybetti.

— 12 işçinin işine son verirken açıklanan mali sıkıntı nedeninin dayanağı yoktur. Kenan Gürbüz ve ekibinin bu antidemokratik uygulamalarını kendisine sosyal demokrat süsü veren Eğitim Sekreteri Hikmet Aksoy, büyük bir hararetle savunmaya soyunmuştur. İşlerine son verilen işçiler için "burası Darülaceze değil, ben işçilerin parasını hiçbir iş yapmadan oturanlara yediremem" demektedir.

Kenan Gürbüz ve ekibinin antidemokratik uygulamalarının temel nedeni ise Tez Koop-İş Sendikası bünyesindeki işçilerce bilinmektedir. Sendika Genel Merkez Kongresinde oluşan demokratik sendikal muhalefetin acısını çalışan ilerici demokrat personelden almaktadır. Demokratik sendikal muhalefeti oluşturan şubelere karşı baskıları da sürdürmektedirler. Şubeler nezdince yaptığı baskılardan sonuç alamayacağını anlayan Kenan Gürbüz Sendikada çalışan ilerici demokrat unsurları tasfiyeye gitmiştir.

Ancak Kenan Gürbüz'ün bu uygulamalarına karşı tabanda büyük bir öfke oluşmuş ve bu öfke sendika genel merkezine mektup, telefon ve imza kampanyası biçiminde yansımıştır. Üyeler uygulamaları protesto etmişler ve uygulamaların durdurulmasını istemişlerdir.

Tez Koop-İş Sendikasında demokratik sendikal muhalefeti hiçbir baskı ve uygulama geriletemeyecektir. Giderek güçlenen muhalefet sendikanın sırtındaki bu kamburu atacaktır. Sınıf ve kitle sendikacılığı ilkelerine sahip nitel ve nicel yönden güçlü bir Tez Koop-İş ancak demokratik sendikal muhalefetin yönetime gelmesi ile olanaklıdır. Sendika tabanının istekleri de bu doğrultudadır.

HUKUK KÖŞESİ

Grev yasağı olan işyerleri sorunu

TOPLU İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt kanunu, 1980 sonrası yeni düzenleme ile grev yasağı bulunan işyerleri ve işkollarının kapsamını genişleterek, eski düzenlemede yalnızca kamu işyerleri için geçerli olan grev yasağı kapsamını, özel sektöre ait işyerleri içinde geçerli saymıştır. Kanunun 29 ve 30. maddeleri grev ve lokavt yasağı bulunan işyerleri ile işkollarını belirtmiştir.

Hak arama mücadelesinde etkin bir silah olan grevi, sendikaları Petrol-İş eliyle kullanmak isteyen Yarımca Petkim, Çanakkale Plastik ve Aliağa Petkim'deki yaklaşık 7000 işçi, işverenin bu işyerlerinde grev yasağı bulunduğu gerekçesiyle, altı işgünü içinde Yüksek Hakem Kuruluna başvurması üzerine, bu etkin silahı kullanamadı. Yarımca Petkim'de iş yargı yoluna dökülmüşken, yeni toplu iş sözleşmesi imzalanıverdi. Şimdi aynı oyun Aliağa Petkim'de uygulanmaya çalışılacak.

Petrolü hammadde olarak kullanan işkollarında grev yasağının bulunup bulunmadığı konusu, işverenlerin herttürlü bulanık su yaratma girişimlerine karşın, açıklığa kavuşturulmalı. Yargı organlarının her olayın özel olduğu gerekçesiyle değişik ve birbiri ile çelişen kararlar vermesi, işçinin hak arama yolundaki yasal çabaları önünde bir engel olmamalıdır.

Herşeyden önce Kanunun 29. maddesinin 3. fıkrası açıkça "tabii gaz ve petrol sondajı, üretimi, tasfiyesi ve dağıtımı işleri" diyerek petrolü hammadde olarak kullanılan işyerlerinden sözetmemektedir. Bu işyerleri tahditi olarak belirtilmiştir. Maddenin tüm petrol kullanan işyerlerini kapsam içine alacak denli geniş yorumlanması mümkün değildir. Nafta denilen petrol hammaddesini işleyip bu hammaddeyi deterjan, plastik, boya gibi işlerde kullanılabilir hale getiren işyerlerinin (gerek Yarımca Petkim, Aliağa Petkim, gerek Çanakkale Plastik bu tip işyerleridir) grev yasağı kapsamında ele alınması, yasanın çalışanlar aleyhine ve haksız olarak zorlanması olacaktır.

Grev yasağı getirilen yerlerde kanun koyucunun amacı, hayatın normal akışını sağlayan ve günlükhayatın devamı anlamındaçok önemli fonksiyonlara sahip grev yapıldığında yaşamı felce uğratacak işyeri ve işkollarında işin sürekliliğini sağlamaya yöneliktir. (Aslında bu tür bir sınırlama bile hiçbir demokratik ülkede rastlanmayan şeylerdir.) Petrolü hammadde olarak işleyen işyerlerinin bu kapsamda değerlendirilmesi mümkün değildir.

7000 işçiyi yakından ilgilendiren böylesi bir olayın kavram kargaşasına getirilip hak arama mücadelesinin sınırlanmak istenmesine, işkolundaki yetkili Petrol-İş sendikasının duyarlı olması gerekmektedir.

Derby temsilcisi Veysel Karamak:
"Kararlı olmasaydık, zaten bu yola çıkmazdık..."

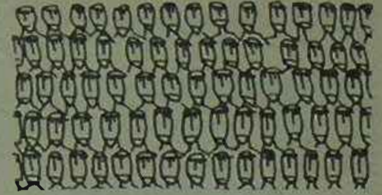
LASPETKİM-İŞ sendikasına bağlı 1197'si sendikalı, toplam 1300 işçinin çalıştığı Derby lastik fabrikasında 17 Aralık günü başlatılan grev, 46. gününde başarıyla sürerken, temsilci Veysel Karamak dergimize greve çıkış nedenleri ve gelişmeler hakkında şunları söyledi:

"Bizim işverenle uyuşmazlık maddelerimiz ücret artışı istemlerimizle sınırlı değildir. Çeşitli sosyal haklarımızda ücret artışları ve yeni sosyal haklar var. Bizler haftada iki gün tatil yapmak istiyoruz. Yine işverenin istediği aylarda yıllık izinlerimizi kullanmak mecburiyetinde bırakıldığımızdan aileleri diğer şehir ve köylerde ikamet eden arkadaşlarımız yıllık izinlerini kullanırken çok daha zor durumda kalıyorlar. Biz yıllık izinlerimizi Mayıs ve Ekim aylarında da kullanmak istiyoruz. Bekar ve genç arkadaşlarımızın Mayıs ve Haziran aylarında, evli arkadaşlarımızın da Ekim ayına kadar uzanan süre içinde izine çıkmalarını sağlayalım diyoruz. Bu ayların dışında izne çıkacaksak 7 gün artış istedik, bunda da anlaşamadığımız gibi, tüm istemlerimiz kabul edilmedi."

Veysel Karamak işverenin oyunları hakkında da şunları anlattı:

"İşveren Mesuh Refair grev gözcüsü arkadaşlarımıza grevi yumuşatmak için yemek teklifinde bulundu. Teklif arkadaşlarımız tarafından anında reddedildi. Tüm arkadaşlarımız, aç kalsak bile zeytin ekmek yiyerek karnımızı doyururuz dedi. Bu zorluklara rağmen grevimiz başarılı bir şekilde devam ediyor ve işçiler arasında hiçbir bölünme yok. Üretim tamamen durmuştur." Grevin başarılı bir şekilde devam etmesinde temel etmenin işçiler arasındaki birlik olduğunu belirten Veysel Karamak, sözlerine şöyle devam etti:

"Yasalar çerçevesinde greve devam ediyoruz. Çevredeki evlerde yaşayan insanlar da büyük destek gösteriyor, yemek, tatlı, süt ve su getirerek gösterdikleri dayanışma direncimizi daha da arttırıyor. Eğer bugünlerde istemlerimiz işveren tarafından kabul edilmez ve grev süresi üç ayı geçerse, taleplerimiz de artarak, grev süresinin uzamasına neden olacaktır. Taleplerimiz kabul edilene kadar grevde kalacağız. Kararlı olmasaydık zaten bu yola çıkmazdık. Ekonomik durumumuz bizi zor durumda bırakıyorsa da, sorun insanca yaşamak için direnmek olunca, grevden vazgeçmek sözkonusu değil."

İzmir Yün kapandı!

YAKLAŞIK 300 işçinin çalışmakta olduğu İzmir Yün Fabrikası, alacaklı firmaların haciz koymaları sonucu kapandı. Çalışan 300 işçiye ücretli izin verilerek, üretimini 26 Aralık 1986 tarihinde durduran fabrikanın açılışının 12 Ocak'ta yapılacağı bildirilmişken, 26 Ocak tarihine ertelendiği bildirildi.

Öte yandan Gün İzmir bürosuna gelen bir grup işçi, çok zor durumda olduklarını belirterek sendikanın vurdum duymaz tavrını eleştirdiler. Teksif sendikasına üye olan işçiler, sendikanın işçiye sahip çıkmadığını ve işçinin güvenini yitirdiğini söylediler.

Muğla Güney Ege Linyitleri işçilerinin sorunları sürüyor

TÜRKİYE Maden İşçileri Sendikası, Yatağan ve Havalisi Şubesi'ne kayıtlı işçilerin toplu iş sözleşmelerinin Temmuz 1986 tarihinden bu yana sonuçlanmaması, çalışan işçileri perişan ediyor.

İşçiler, sendika şube yöneticilerinin toplu iş sözleşmesi için Ankara'ya her gidiş gelişlerinde değişik ve çelişik açıklamalar yaptıklarını, sözleşmenin sonuçlanmaması yüzünden aldıkları ücretle 15 gün bile geçinemez hale düştüklerini bildirdiler. 1986 yılının Temmuz ayında 55 bin lira aylık ücret alan işçiler şu anda 38-45 bin lira alıyorlar. Buna neden olarak da, son yapılan genel kurulda yarım yevmiye olan sendika ödentisinin bir yevmiyeye çıkarılması ve sigorta primlerinin yükselmesi gösteriliyor. Öte yandan Sendika yöneticilerinin kendi aylıklarında ve harcırahlarında yüzde 150'ye varan artışlar yapıldığı öğrenildi.

Sendika yöneticilerinin sürekli işverenle dirsek teması içinde olduğunu düşünen işçiler, 21-23 Kasım tarihlerinde Ankara'da yapılan 2. Olağan Kurulun bunu çok iyi gösterdiğini bildirerek, Genel Kurulun yenilenmesi için 1000'den fazla imza toplayarak, Sendika yöneticilerine ilettiler.

Bu arada çalışanlara yönelik baskıların sürdüğü ve sözleşmeli işçilerle 6 aylık çalışma sözleşmesi yapıldığı ve altı ay sonunda bir kısım işçi ile sözleşmenin yenilenmediği, yenilenenlerin ise önceki sözleşme gereği ücretlerine artış yapılmadan çalışmayı sürdürmek durumunda bırakıldıkları öğrenildi.

İşçi sorunları
"Kartal Sanat İşliğinde" KEMAL SÜLKER

SANATSAL etkinliklerin, bir kaç büyük kentimizin belirli mezkezlerinde yoğunlaşmasına, elit bir kesimle sınırlanıp, daralmasına bir tepki, bir çözüm arayışı amacıyla, İstanbul'un "kenar" semtlerinden Kartal'da, sanatsal üretimini ısrarla sürdürerek, sanatın kitleselleşmesinin örneklerinden birini oluşturma yolunda 5. yılına erişen **Kartal Sanat İşliği Tiyatrosu**, bu sezon **"403. Kilometre"** isimli oyunu sergiliyor.

1974'de yitirdiğimiz değerli yazar İsmet Küntay'ın bu yapıtı, 12 Mart sonrası ortamının en ilgi çeker oyunlarından birisiydi. "Çıkarcı güçlerin gayri insaniliğini, emekçi insanları dar çemberine alışını, yol işçilerinin yaşamları ortamında ve çeşitli toplum kesimlerine uzanacak şekilde geniş bir bakış açısı içinde ele alan 403. Kilometre,dönem taşımadan yaşayan ve ilgi uyandıran sanat yapıtlarından biri oldu.

Kartal ilçesi gibi emeğiyle geçineni nüfusunun çoğunluğunu oluşturan bir bölgede, sanatının ürünlerini özenle sunan, İsmail Işılsoy'un yönettiği 403. Kilometre'nin dekor-kostüm-aksesuar çalışmalarının, "Kartal Sanat İşliği Tiyatrosu"nun seyircileri, Tersane işçileri ve Bağımsız Otomobil-İş Sendikası Ümraniye Şubesi'nin üyelerince sağlanmış olması, emekçi kesimlerin kendi sorunlarıyla özdeşleşen bir sanatsal ürüne nasıl sahip çıkabileceklerinin bir göstergesi olarak, sahnelenen yapıta da ayrı bir nitelik katıyor.

Sahnede, işçi tulumlarıyla konuyu adım adım geliştiren Kartal Sanat İşliği oyuncularının en büyük başarısı; birbirleriyle olan uyumları, hem gerçek yaşamdaki gibi senli benli oluşları, hem de "rol kesme"ye kaçmadan, "işçilikteki bilgi üstünlüğüne saygıdaki doğallığı" aktaran oyunculukları, böylece de izleyicilerinin oyunla doğrudan doğruya özdeşleşmelerini sağlamalarıydı. Oyun sonunda, sahnedeki işçilerin, haksızlığa bir tepki olarak kaynak makinasıyla fabrika kapısını açılmaz duruma getirerek somutlaştırdıkları bilinçlenme süreci, etki-tepki doğallığının sanatsal simgesini veriyordu.

Adını saygıyla andığımız İsmet Küntay'ın bu oyununu; yıllar önce Ankara Sanat Tiyatrosu'nun başarıyla yaptığı sahneleme düzeyine, üstelik güncel bir yorumla ulaştıran Kartal Sanat İşliğii Tiyatrosu'nu kutlamaktan kendimizi alamıyoruz.

İŞÇİ SINIFI
EYLEMİN NERESİNDE

15. SAYFADAN SÜRÜYOR.

boyutlarıyla teşhir edildiği gibi, kısmen de olsa işçi sınıfının talepleri çeşitli programlar altında çok geniş duyuru olanağına kavuştu. Seçim dönemi boyunca işçi sınıfının ve sendikaların sorunlarının idari kararlarla değil, politik müdahalelerle çözüm bulacağı görüldü. Politik tansiyonun ve hareketliliğin arttığı bir ortamda toplu sözleşme masalarına oturuldu. Yine yenilgiyle kalkılmasına karşın 1984'e oranla daha direçli davranıldığı, en azından taban tarafından hazmedilmediği açıkça görüldü. Geri sözleşmeler bu kez eylem isteğini kamçıladı. Yıl sonuna doğru yapılan Türk-İş Genel Kurulu ise dönemin izlerini taşıdı. Türk-İş gelenekleri, çok geniş ve etkili kesimler tarafından zorlandı. Kimi zaman, seçilebilme kaygısıyla da olsa kaşarlanmış uzlaşmacılar tabanın eylem talepleriyle yarışır hale geldiler. Eylem önermek ve söylevlerde kesinlik yapmaknerede;yse moda oldu. Samimi olmayan bu davranışlar bile eylem sürecinde olumlu etkiler yaptı.

GÜN
Aylık Siyasi Haber ve Yorum Dergisi

Sahibi: **Sami Alptekin** • Yazıişleri Müdürü: **İdris Lütfü Melek** • İşletme Müdürü: **Mustafa Karakuş** • Sendika ve İşçi Sorunları Danışmanı: **Özcan Kesgeç** • Yönetim Yeri: 856. Sokak, 3/502, Konak-İzmir, Tel: 137266 • İstanbul Bürosu: **Taner Renda**, Asmalı Çeşme Sokak, 14/2, Sultanahmet-İstanbul • Ankara Bürosu: **Cemil Turan**, Menekşe Sokak, 27/5, Kızılay-Ankara, Tel: 183826 • Bursa Temsilciliği: **Nejdet Y. Filizoğlu**, Taşkapı Caddesi, Kent Nalbantoğlu İşhanı, 21/2, Bursa • Kıbrıs Temsilciliği: **Zeki Erkut** • Abone koşulları: Yurtiçi/Yıllık 2000 lira - Yurtdışı/Yıllık 20 DM Yurtdışı tek sayı 2 DM • Baskı: Numune Basımevi • Dağıtım: Etkin Dağıtım •

ATİLLA ARSOY'U UNUTMAYACAĞIZ

ATİLLA ARSOY'u 10 Ocak 1987'de kaybettik. Kendi kuşağı, daha önceki kuşaklar ve ilerici gençlik onu saygıyla anacaktır. Atilla Arsoy, 25 yıl boyunca, sosyalist mücadeleden bir gün bile kopmadan yaşadı.

İlerici gençliğin Fikir Kulüpleri Federasyonu'nu (FKF) kurmasıyla birlikte, baskı ve saldırılar da başladı. Dönüşüm olaylarında, Dean Rusk protestosunda, SBF'de Aybar'ın konuşması sırasındaki olaylarda, Kediseven sokakta (Aybar'ın Russel Mahkemesi dönüşünde verdiği konferansda), mitinglerdeyürüyüşlerde, bildiri dağıtımında, afişlemede, iri yarı, sarkık bıyıklı, sarışın Atilla'yı dost da düşman herkes tanıdı. Bu yüzden birkaç kez tertipli saldırıya da uğradı, fakat onu korku ve yılgınlık içinde ya da asık suratlı gören olmadı. Şakacı, yaşama bağlı, sevinç doluydu.

Atilla Arsoy 70'li yıllarda SGÖ Genel Başkanlığı yaptı. FKF içinde yönetim kurullarında yeralmadı ama, liderlerinden biriydi; FKF'nin yurt çapında örgütlenmesinde, özellikle İstanbul sekreterliğinin kurulmasında büyük çabası vardı. Atilla Arsoy, DİSK'in Ankara bölge örgütünün kurulmasında da önemli rol oynadı; daha sonra DİSK içinde görevler üstlendi. İbrahim Güzelce'nin Ankara'ya gelişinde, DİSK'in Tandoğan mitinginin örgütlenmesinin her aşamasında bulundu. Ankara temizlik işçileri de grevlerinin doğal liderini kuşkusuz unutmayacaklardır. Atilla Arsoy Türkiye İşçi Partiliydi, ölünceye dek de öyle kaldı.

Atilla Arsoy'un Ankara'da yapılan cenaze töreninde, mezarı başında yapılan konuşma ise, şöyleydi:

ATİLLA gibi bir insanı hayatınızda ancak bir kez tanıyabilirsiniz. Onu tanıdıysanız eğer, şanslısınız. Çünkü insanı insan yapan erdemlerin tadına, ancak Atilla gibi birisini tanıdıysanız varabilirsiniz. Onu tanıdıysanız eğer, inanç nedir bilirsiniz, dayanışma nedir, özveri nedir bilirsiniz. Bir yanda en zorlu koşullarda bile titremeyen bir arslan yüreği, bir yanda tüm insanlara yönelik derin bir şefkat ve sevgi. Onu tanıdıysanız eğer, bu ikisinin bir arada, aynı yerde bulunabileceğini bilirsiniz.

"ARKADAŞI için, sevdikleri için gözünü kırpmadan kendini feda etmek." Bu sözcükler tam ifadelerini Atilla'nın şahsında bulur. Sanki o, hastaya doktor, işsize iş, barınacak yeri olmayana sığınak demekti. Mahpustakine umut demekti. Müthiş bir alçakgönüllülükle birlikte. Sonsuz olanakları mı vardı? Tam tersine... Ancak olanaksızlıklar ve güçlükler ne kadar büyük olursa olsun, Atilla'nın yüksek moralini, sarsılmaz iyi niyetini ve dayanışma arzusunu durdurmak mümkün değildi.

BURADA bulunanlar şanslı insanlar. Çünkü Atilla'yı tanıyorlar, biliyorlar. İçlerinde ondan birşeyler taşıyorlar.

KİMBİLİR belki birgün kendinizi umutsuzluğa, karamsarlığa kaptırdığınızda, içinizde Atilla'nın anısı bir neşe kıvılcımı, dünyanızı tekrar aydınlatmaya yetecek.

KİMBİLİR belki birgün kendinizi çaresiz hissettiğinizde, onun inancı size yol gösterecek. Bu nedenle Atilla hep hatırlanacak, hiç unutulmayacak.

ONU unutmayacağız.

HİÇBİR zaman.